

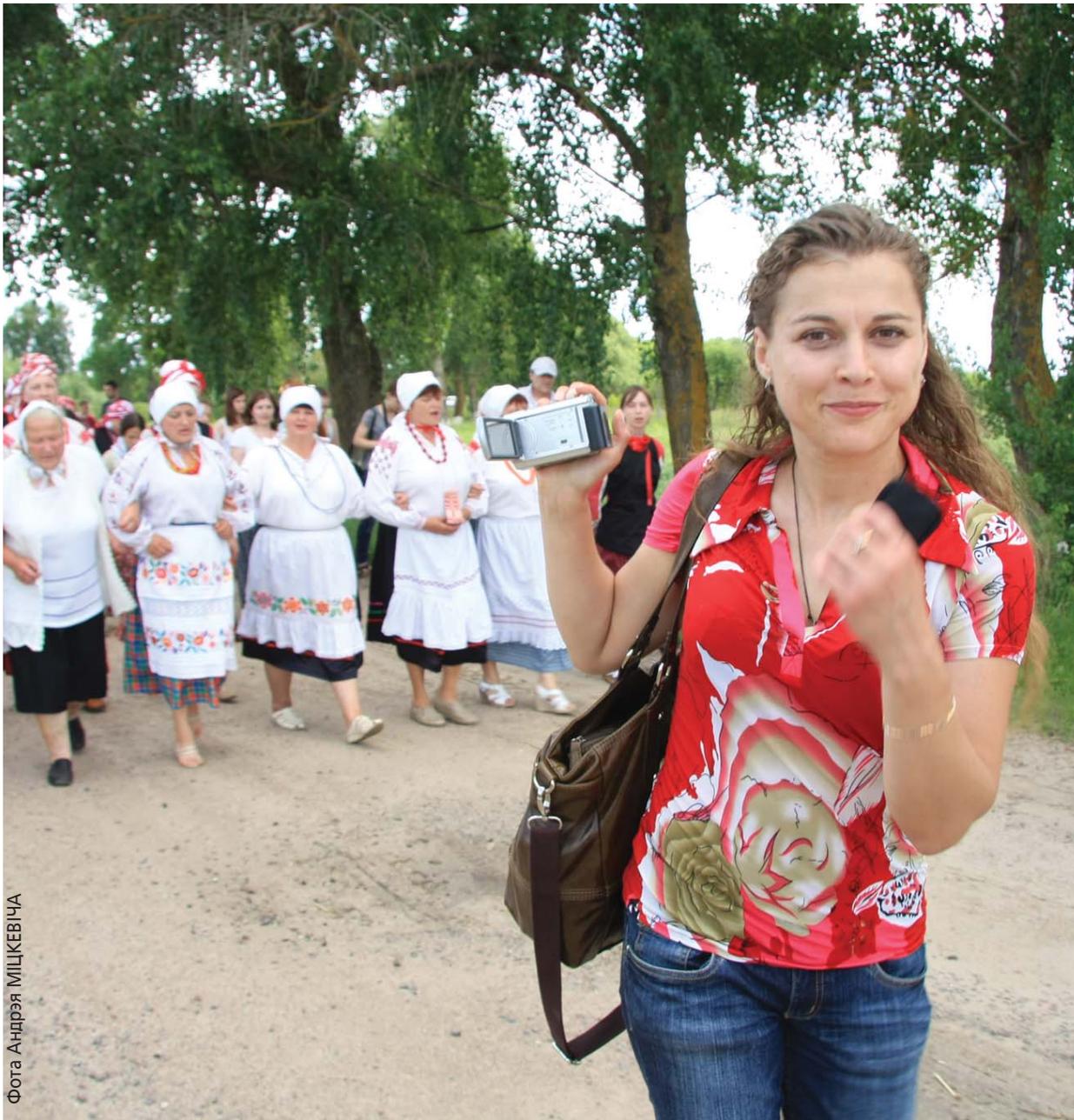
КУЛЬТУРА

WWW.KIMPRESS.BY

ШТОТЫДНЁВАЯ ГРАМАДСКА-АСВЕТНІЦКАЯ ГАЗЕТА

ЦЯПЕРШЧЫНА СТАРАЖЫТНАЙ СТРАЛЫ

Аўтэнтчны абрад Ваджэння і пахавання Стралы, аналагаў якому няма нідзе ў свеце, на гэтым тыдні прайшоў на Веткаўшчыне.

Фота Андрэя Міцкевіча

С. 3

"Нагрузкі на спадчыну": хто і за што плаціць. Альбо не плаціць...

С. 4

Пачынаем аўтапрабег па СДК і не толькі

С. 10 — 11

Эксперты кажуць: калі даўніну рэстаўруюць будаўнікі...

С. 12 — 13

Неардынарны Стальмашонак: in memoriam

С. 14

Беларусь вачыма мастака з Каталоніі

УВАГА! / ПАПІСКА НА ГАЗЕТУ "КУЛЬТУРА" НА ІІ ПАЎГОДДЗЕ 2013 года

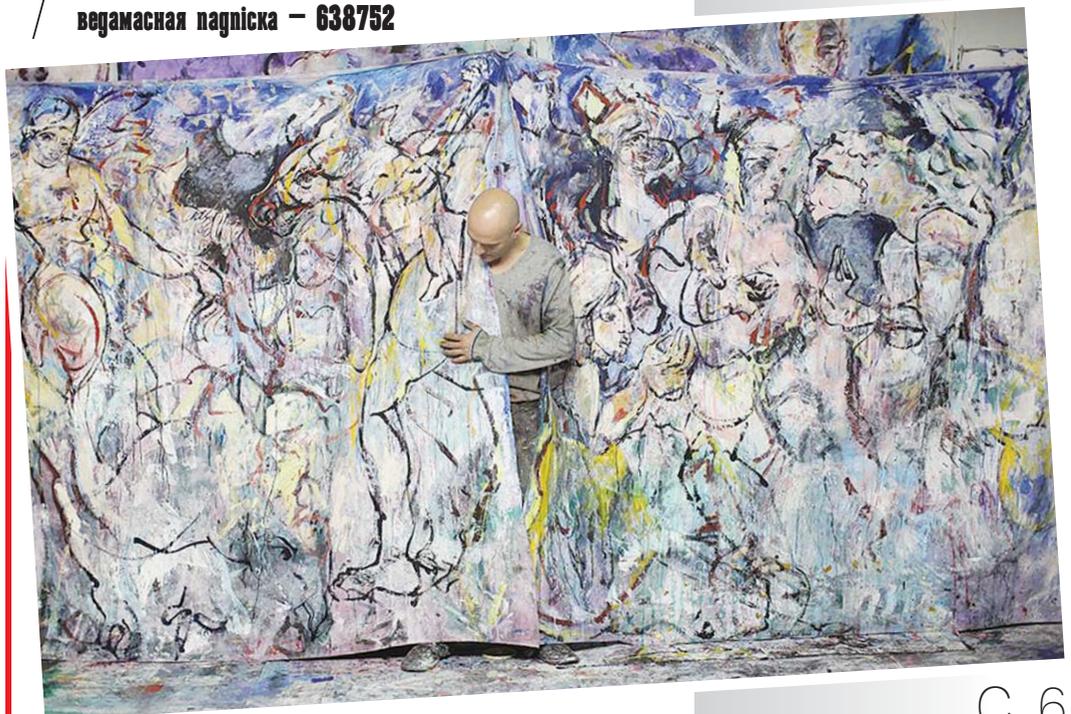
індывідуальная папіска — 63875
ведамасная папіска — 638752

ФЕСТИВАЛЬНАЯ АНАЛІТЫКА:
РЭЙТЫНГ МАЛАДЗЕЧНА
І РЭЗЕРВЫ ПАСТАВАЎ

С. 7, 12

"ГАСТРОЛЬКІ":
ПАДРАБЯЗНАСЦІ

С. 2

С. 6

Афіцыйна

Новыя абсягі творчай адукацыі

Для выпускнікоў беларускіх ССНУ пашыраны магчымасці атрымання вышэйшай адукацыі ў творчых ВНУ Расіі. Прэзідэнт Рэспублікі Беларусь Аляксандр Лукашэнка 13 чэрвеня падпісаў Указ "Аб некаторых пытаннях, звязаных з атрыманнем вышэйшай адукацыі ва ўстановах адукацыі ў сферы культуры Расійскай Федэрацыі".

На працягу многіх гадоў склалася практыка атрымання выпускнікамі беларускіх ССНУ культуры вышэйшай адукацыі ў вядучых творчых ВНУ Расіі, дзе сфарміраваліся прызнаныя ва ўсім свеце творчыя школы і выкладаюць педагогі-майстры з ліку выдатных дзеячаў мастацтва, магчымасць навучання ў якіх у нашым вызначнае якасць прафесійнай адукацыі ды ўзровень кваліфікацыі творчага работніка.

Аднак, з уступленнем у сілу Кодэкса Рэспублікі Беларусь аб адукацыі, выпускнікі ССНУ, якія атрымалі адукацыю за кошт бюджэту, абавязаны адпрацаваць два гады па размеркаванні (за выключэннем асоб, што паступілі ва ўстановы вышэйшай адукацыі Беларусі на навучанне за кошт сродкаў рэспубліканскага бюджэту) альбо кампенсавалі сродкі, затрачаныя на іх падрыхтоўку.

Гарачая тэма

Усё пра выдачу "гастролек"

"Указ уступіць у сілу з 1 верасня бягучага года, і каментарыі тут, на мой погляд, — недарэчныя. Дакумент існуе — яго трэба выконваць", — так агучыла сваю пазіцыю ў дачыненні да Указа № 257 "Аб асобных пытаннях арганізацыі і правядзення культурна-вядовішчых мерапрыемстваў" начальнік упраўлення культуры Мінскага гарадскога выканаўчага камітэта Віталіна Рудзікава на прэс-канферэнцыі з нагоды падпісання дакумента.

"У адрозненне ад папярэдняга нарматыўна-прававога акта, які на сёння паведамляльны прынцып, Указ № 257 кіруецца прынцыпам дазвольным, — патлумачыла яна галоўнае адрозненне новага дакумента. — На дадзены момант адказнымі службамі вывучаюцца нормы гэтага Указа, і з 1 ліпеня, калі пачне працаваць галоўнае ўпраўленне па ідэалагічнай працы, культуры і па справах моладзі Мінгарвыканкама, адказны прадстаўнік установы будзе непасрэдна адказваць за гэты адрэзак працы".

Віталіна Рудзікава назвала галоўныя крытэрыі, згодна з якімі будуць выдавацца гастрольныя пасведчаны (нормы новага Указа прадуладжваюць іх абавязковае атрыманне арганізатарамі канцэртна-вядовішчых

мерапрыемстваў). "Гэта тыя крытэрыі, якія вызначаны і сёння пры правядзенні, арганізацыі тых або іншых мерапрыемстваў. У праграме канцэрта, ідэі самога мерапрыемства павінны адсутнічаць элементы насілля, жорсткасці, парнаграфіі. Безумоўна, павінны ўлічвацца законныя інтарэсы гледачоў. Таксама гэта і выкананне норм заканадаўства, якія дзейнічаюць пры арганізацыі тых або іншых мерапрыемстваў. У прынцыпе — агульныя нормы, якія працуюць і сёння", — сказала начальнік упраўлення культуры Мінгарвыканкама.

Згодна з новым нарматыўна-прававым дакументам, у выпадку, калі арганізатар адмовіўся ў выдачы гастрольнага пасведчання, рашэнне аб адмове павінна быць абгрунтавана. Акрамя таго, адмове можна абскардзіць у Міністэрстве культуры на працягу года, адзначыла чыноўнік.

Таксама Віталіна Рудзікава паведала і пра тэрмін атрымання гастрольнага пасведчання: рашэнне аб яго выдачы павінна быць прынята не пазней за пяць дзён да пачатку запланаванага продажу білетаў на мерапрыемства.

Прысутныя на прэс-канферэнцыі першы намеснік дырэктара Юрый Наўмовіч і начальнік аддзела дзяржаўных, спецыяльных і культурна-вядовішчых мерапрыемстваў Палаца Рэспублікі Максім Прыхадойскі назвалі з'яўленне новага дакумента аб арганізацыі і пра-

Такія сітуацыя істотна абмяжоўвала магчымасці атрымання прадстаўнікамі таленавітай моладзі Беларусі вышэйшай адукацыі ў Расійскай Федэрацыі.

У гэтых жа вышэйшых Указах устаноўлена, што выпускнікі дзяржаўных ССНУ Беларусі ў сферы культуры, абавязаны адпрацаваць па размеркаванні, заахвочаны спецыяльным фондам Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь па падтрымцы таленавітай моладзі, або тыя, што з'яўляюцца пераможцамі міжнародных і рэспубліканскіх творчых конкурсаў ды алімпіяд альбо атрымалі дыплом з адзнакай і паступілі ў год заканчэння ССНУ ў творчую ВНУ Расійскай Федэрацыі на дзённае навучанне за кошт бюджэту, адпрацоўваюць тэрмін абавязковай работы па размеркаванні ў Беларусі пасля заканчэння ВНУ (або пасля датэрміновага адлічэння з яе).

Выпускнікі, якія не адпрацавалі тэрмін абавязковай работы па размеркаванні пасля заканчэння расійскай ВНУ, абавязаны вярнуць сродкі, затрачаныя на іх навучанне ў беларускай ССНУ.

Гэты механізм даасць магчымасць, з аднаго боку, павысіць сацыяльную абароненасць выпускнікоў, а з іншага — гарантаваць вяртанне ў Беларусь найбольш таленавітых і перспектывных маладых дзеячаў мастацтва, якія атрымалі высакаякасную адукацыю ў ВНУ Расіі.

вядзенні культурна-вядовішчых мерапрыемстваў своечасовым і правільным.

— Ён мусіць абараніць гледача ад фірм-аднадзёнак, якія могуць ашукаць публіку. Тым больш, што падобныя выпадкі здараліся, — адзначыў Юрый Наўмовіч.

Нагадаем, што, згодна з Указам, арганізатары ў выпадку арганізацыі канцэрта з удзелам замежнай зоркі або айчыннага і замежнага выканаўцаў павінны заплаціць дзяржаўную пошліну, якая вар'іруецца ў залежнасці ад колькасці месцаў канцэртнай пляцоўкі. Максім Прыхадойскі паведалі, што памер дзяржаўнай пошліны, якую мусіць заплаціць арганізатар канцэрта, калі вырашыць арандаваць залу Палаца Рэспублікі, будзе складаць прыкладна 15 мільёнаў беларускіх рублёў. Пры гэтым буйныя дзяржаўныя прадпрыемствы, сярод якіх — і Палац Рэспублікі, згодна з Указам, ад выплаты дзяржаўнай пошліны звольваюцца.

На пытанне, ці не прывядзе дзеянне новага дакумента да выцяснення маленькіх прыватных фірм з адпаведнага рынку, дзе буйныя дзяржаўныя арганізатары знаходзяцца ў больш выйгрышной пазіцыі, Юрый Наўмовіч адказаў: "Перш за ўсё арганізатар павінен адказаць за якасць прадукту, што ён прадстаўляе. Мы займаем першае месца ў Беларусі па колькасці мерапрыемстваў, якія арганізуюцца. У тым, што мы не плацім за гастрольныя пасведчаны, ёсць свае "мінусы" і "плюсы".

Па словах Віталіны Рудзікавай, сёння ў Мінску працуюць каля 50 буйных арганізатараў культурна-вядовішчых мерапрыемстваў. Дзяржаўных з іх — парадку 10.

Дар'я АМЯЛЬКОВІЧ

Увага!

Абмеркаванне дапрацаванага праекта Кодэкса аб культуры

Міністэрствам культуры дапрацаваны праект Кодэкса аб культуры з улікам заўваг зацікаўленых асоб.

Азнаёміцца з праектам можна на сайце www.kultura.gov.by Чакаем вашых прапановаў па электроннай пошце kodeks-kultura@tut.by і на адрас: 220004, г. Мінск, пр. Пераможцаў, 11.

Творчая камандзіроўка

Літаратары — на Віцебшчыне

Наведаннем Віцебскай вобласці дэлегацыяй Саюза пісьменнікаў Беларусі ўчора завяршыўся праект, скіраваны на азнаямленне творчай інтэлігенцыі з дасягненнямі і клопатамі рэгіёнаў краіны. Пад час сустрэч літаратары пазнаёміліся з мясцовым кіраўніцтвам, працоўнымі калектывамі, культасветработнікамі ды, вядома ж, са сваімі патэнцыйнымі чытачамі.

Візіт пачаўся з наведання Мемарыяльнага комплексу "Шунеўка", што ў Докшыцкім раёне. Беларускія літаратары не толькі ўбачылі адметны мемарыял памяці жыхароў вёскі, спаленых фашысцкімі акупантамі ў 1943 годзе, але і пранікнулі кранальнай рэканструкцыяй тых падзей мая 1943-га.

У працяг трагічнай тэмы Вялікай Айчыннай прадстаўнікі творчай інтэлігенцыі пабывалі ў Бягомльскім музеі баявой славы, дзе наведвалі цікавую экспазіцыю, прысвечаную гісторыі мястэчка, яе гераічным старонкам, і пазнаёміліся з народнымі майстрамі, якія прадэманстравалі свае адметныя вырабы з гліны ды саломкі.

Наведанне Віцебска пачалося з сустрэчы пісьменнікаў з кіраўніком справамі Віцебскага аблвыканкама Аляксандрам Мацюшкам і намеснікам старшыні Віцебскага аблвыканкама Уладзімірам Цярэнцьевым. Як адзначыў Аляксандр Мацюшка, апошнім часам у вобласці павялічылася колькасць сродкаў, укладзеных у развіццё культуры. Як вынік — вялікая колькасць фестываляў міжнароднага ўзроўню, стварэнне амбіцыйных музейных праектаў. Так, маецца дамоўленасць з Дзяржаўным сакратаром Саюзнай дзяржавы Бе-

ларусі і Расіі Рыгорам Рапотам адносна пашырэння экспазіцыйных плошчаў Музея-сядзібы Ільі Рэпіна ў вёсцы Здраўнёва.

Уладзімір Цярэнцьеў падкрэсліў, што, пры адсутнасці вялікіх радовішчаў карысных выкапняў, Віцебшчына мае сваю адметнасць: тысячы чыстых азёраў і вялікую колькасць культурных брэндаў. Больш за тое: сам Віцебск стаў фестывальнай сталіцай Саюзнай дзяржавы. Толькі за папярэдні месяц тут прайшлі некалькі маштабных міжнародных фестываляў, у ліпені чакаецца славыты "Славянскі базар у Віцебску", а на жнівень бягучага года, да прыкладу, расійскім "Сбербанком" ужо пададзена заяўка на правядзенне карпаратыўнага фестывалю KB3.

У тым, што вялікая ўвага з боку кіраўніцтва вобласці надаецца культуры, і ў прыватнасці — айчынай літаратуры, можна было пераканацца ў гарадской бібліятэцы імя М.Горкага, дзе на сустрэчу з пісьменнікамі сабраліся работнікі культуры і адукацыі. Да таго ж, дэлегацыя пісьменнікаў пабывала ў Віцебскім дзяржаўным медыцынскім універсітэце, дзе пазнаёмілася з яго студэнтамі.

Завяршыўся візіт прадстаўнікоў творчай інтэлігенцыі наведаннем Полацка і яго горада-спадарожніка — Наваполацка. У прыватнасці, адбылася сустрэча са старшынёй Наваполацкага гарвыканкама Наталляй Качанавай. Азнаёміліся пісьменнікі і з работай нафтапрацоўчага прадпрыемства "Нафтан", Полацкага малочнага камбіната. Не менш цікавай стала і сустрэча са студэнтамі ды выкладчыкамі Полацкага дзяржаўнага ўніверсітэта, работнікамі ўстаноў культуры і адукацыі Полацкага раёна, а таксама экскурсія па Свята-Ефрасіннеўскім манастыры.

К.А.

Культурны твітар: мы ў свеце

Чэрвень аказаўся багатым на міжнародныя культурныя імпрэзы, вядучую ролю ў якіх выканала наша Беларусь. Зважаючы на такую падзейную насычанасць, рэдакцыя "К" вырашыла згадаць пра ўсё ў сціслым фармаце.

■ Расія

Нацыянальны народны хор Рэспублікі Беларусь імя Г.І. Цітовіча выступіў на чарговым Усерасійскім Пушкінскім свяце паэзіі. Гэта далёка не першае выступленне нашага калектыву, што прайшло ў Расіі з аншлагам.

■ Украіна

Цэнтр беларускай мовы і культуры ў Інстытуце філалогіі Кіеўскага нацыянальнага ўніверсітэта прысвоена імя Уладзіміра Караткевіча і адкрыта мемарыяльная дошка.

Кінакарціна Беларусі, Эстоніі і Латвіі "Адзінокая выспа" Пётэра Сіма

Ці станем "Сусветнай сталіцай кнігі-2017"?

атрымала прыз "За лепшы тэлевізійны фільм" на XVI Міжнародным кінафестывалі "Брыганціна" ў Бярдзянску. Беларуская актрыса Святлана Зеляноўская ўзнагароджана спецыяльным дыпламам журы "За ўвасабленне пяшчоты і дабрыні" У конкурсе бралі ўдзел яшчэ дзве нашы стужкі: "Скрасці Бельмандо" Мікалая Князева і "Смяротны танец" Ігара Чацверыкова. Дыпламам журы "За яркі вобраз у фільме "Смяротны танец" адзначана актрыса Святлана Нікіфарова.

■ Германія

У ратушы гарадской акругі Хартберг адкрылася выстаўка беларускага мастака Сямёна Дамаарада. Падзея прымеркавана да 20-годдзя ўстанавлення партнёрскіх стасункаў паміж Мінскам і Бонам.

Выстаўка габеленаў "Натхненне", падрыхтаваная секцыяй мастацкага

тэкстылю Беларускага саюза мастакоў, працуе ў галерэі "АртДэпо" Магдэбурга (федэральная зямля Саксонія-Анхальт). У экспазіцыі — 37 твораў адзінаццаці беларускіх аўтараў.

■ Францыя

Намінацыйнае дасье Нацыянальнай бібліятэкі Беларусі, прадстаўленае ў конкурсны камітэт на прэмію UNESCO Чыкчы, адабрана ў short list прэтэндэнтаў на яе. Прэмія ўручаецца за выкананне задач праграмы "Памяць свету". Чыкчы — анталогія вучэнняў будыйскіх святароў. Другі том знаходзіцца ў Парыжы. Першы не знойдзены і ўключаны ў рэстэр UNESCO "Памяць свету". Надзвычайны і Паўнамоцны Пасол, пастаянны прадстаўнік Беларусі пры UNESCO Павел Латушка і намеснік міністра культуры Рэспублікі Беларусь Васіль Чэрнік ініцыявалі абмеркаванне пытання пашырэння прысутнасці нашай

Арт-дэпо ў Магдэбургу.

дакументальнай спадчыны ў рэстры "Памяць свету", а таксама — разгляд магчымасці падачы беларускай заяўкі на атрыманне статусу "Сусветная сталіца кнігі-2017".

Беларусь можа ўвайсці ў склад Міжрадавага камітэта па ахове і заахвочванні форм культурнага самавыражэння UNESCO на 2013 — 2017 гады. Адна з функцый названага камітэта — разгляд і зацвярдженне заявак дзяржаў на фінансаванне праектаў Міжнароднага фонду культурнай разнастайнасці.

■ Фінляндыя

Дні нацыянальнай культуры Беларусі пройдуць 18 — 19 чэрвеня ў Фінляндыі. Будуць арганізаваны выстаўкі нашых кніжных навінак, экспанатаў з фонду Дзяржаўнага літаратурнага музея Янкі Купалы, прэзентаваны Музей-запаведнік "Нясвіж".

Падзея

Радзівілаўскія "...Вечары"

21 — 23 чэрвеня жыхары і госці Нясвіжа змогуць ізноў адчуць сябе нашчадкамі старадаўняга магнацкага роду: тут пройдзе ўжо чацвёрты па ліку фестываль "Вечары Вялікага тэатра ў замку Радзівілаў".

Як заўсёды, гэтае трохдзённае свята ахопіць розныя жанры: оперу — вялікую і камерную, балет, розныя віды канцэртаў, уключаючы гала. Ёсць у праграме і адна з прэм'ер сезона — опера "Сівая легенда" Дзмітрыя Смольскага, пастаноўка якой была адзначана ў студзені спецыяльнай прэміяй Прэзідэнта краіны дзеячам культуры і мастацтва. Змяшчэнне спектакля ва ўнутраны дворык палаца — у атмасферу "жывых" дэкарацый — прыўнясе, несумненна, новыя фарбы. Перад намі "ажыве" не проста опера

ці аднайменная аповесць Уладзіміра Караткевіча, на аснове якой пісьменнік зрабіў аўтарскае лібрэта, а — сама гісторыя.

На "Вечарах Вялікага тэатра..." заўсёды згадваецца не толькі сусветная, але і нацыянальная класіка. Гэтым разам — на канцэрце ў Фарным касцёле, дзе прагучаць творы беларускіх кампазітараў XIX стагоддзя, а дырыжорам камернага складу выступіць галоўны хормайстар тэатра, народная артыстка Беларусі Ніна Ламановіч. Яшчэ адзін канцэрт, паводле традыцыі, адкрые фестываль: у тэатральнай зале замка будуць спяваць Таццяна Трацяк і Уладзімір Пятроў. Там жа ў апошні фестывальны дзень пакажуць аднаактовую камічную оперу Г.Даніэці "Рыта, або Пірацкі трохкутнік". Завершыцца свята, як заўжды, гала-канцэртам на адкрытым паветры. А "Лебядзінае

возера", паказанае ў дзень адкрыцця там жа, ля сцен палаца, стане своеасаблівай "рэпетыцыяй" перад такім жа паказам неўміручага балета ў Тракайскім замку, што непадалёк ад Вільнюса.

У Літву трупя выправіцца 29 чэрвеня, акурат наступным ранкам пасля закрыцця юбілейнага сезона. Там з нецягліваасцю чакаюць нашых артыстаў. Дый выступаць яны не проста ля сцен знакамітага Тракая, а на спецыяльным пантоне пасярод возера. Вось дзе рамантыка! Ці, можа, экстрым? Але падобныя пленэрныя паказы даўно ўжо сталі сусветнай тэндэнцыяй. Тым больш, што яны карыстаюцца павышаным попытам публікі. Вось і ва ўнутраным дворыку ў Нясвіжы раней ставілі па 600 крэслаў, а сёлета — паўтары тысячы. Шэрагі прыхільнікаў Вялікага растуць!..

Н.Б.

"Круглы стол"

Як зберагчы традыцыю?

Інстытут культуры Беларусі днямі ладзіў "круглы стол" "Зберажэнне культурнай самабытнасці арганізацыямі і ўстановамі культуры ў рэгіянальнай камунікацыйнай прасторы".

Мадэратарамі сумоўя былі Іван Крук і Аксана Катовіч, рэктар і дацэнт згаданай установы, каардынатарам — Лілія Жмачынская, начальнік аддзела міжнароднай і сацыякультурнай дзейнасці. Распачаўся "круглы стол" мультымедыянай прэзентацыяй "Клуб сучаснага аграгарадка". У секцыях сумоўя былі абмеркаваны актуальныя праблемы захавання і адаптацыі да сучаснасці традыцыйнай народнай культуры. Адбылася прэзентацыя кнігі "Мікольская свяча", аўтарамі якой з'яўляюцца мадэратары "круглага стала".

Сярод удзельнікаў дыскусіі — супрацоўнікі культурных устаноў з усіх абласцей Беларусі, спецыялісты сістэмы адукацыі; асобы, даведчаныя ў справе маркетынгу і менеджменце культуры. Цікаваць прысутных выклікаў досвед асэнсавання традыцыйнай народнай культуры ў Венесуэле, пра які распавёў Першы Сакратар Пасольства Баліварыянскай Рэспублікі Херарда Эстрада Марцінэс. Не абмінулі ўвагі і міжнародны культурны дыялог у кантэксце культуры рэгіянальнай, а таксама суадносіны прафесійнага і самадзейнага чыннікаў сучаснага культурнага працэсу.

У рамках "круглага стала" адбылося ўзнагароджанне ўдзельнікаў Рэспубліканскага агляду-конкурсу "Лепшы клуб аграгарадка". Па выніках сумоўя мяркуецца выдаць зборнік матэрыялаў.

Новы твор

"Дыялог" з... капіталам

Гарадской скульптурай сёння мала каго здзівіш, але ж адкрыццё "Дыялога" Канстанціна Селіханава, якое адбылося ў Мінску 12 чэрвеня, усё адно стала прыкметнай падзеяй.

Па-першае, яе ініцыятарам і фундаатарам ці не ўпершыню ў нашай гісторыі выступіў банк — "БелВЭБ". І па-другое — на праспекце Пераможцаў быў устаноўлены не звыклы ўзор той "легкадумнасці", якая даўно ўжо натхняе менавіта на цяжкія роздумы, але сапраўды адметны твор сучаснай манументальнай пластыкі.

Канстанцін Селіханаў вядомы сваёй "шматстанковасцю": яго аўтарству належаць як традыцыйныя ўзоры манументалістыкі, так і канцэптальныя праекты, дзе скульптура з'яўляецца хіба адным са складнікаў візуальна-сэнсавай мазаікі. Гэтым разам скульптар прадэманстраваў

своеасаблівы спляў акадэмізму ды актуальнасці. "Дыялог" выглядае лагічным працягам старой "вулічнай" пластыкі, якая ацалела ў некаторых мінскіх свярках яшчэ з савецкіх часоў, — ды, у той самы час, цалкам сучасным творам, што выдатна дапамоўваецца да свайго дзелавага ўрбаністычнага асяроддзя.

Да ідэі ўпрыгожыць уваход ва ўласны галоўны офіс прадстаўнікі банка паставіліся з належнай для такіх паважных устаноў грунтоўнасцю. Ад беларускага мастацтва ім патрабавалася не проста "нешта прыгожынкае", але арыгінальнае пераасэнсаванне галоўнай ідэі ўстановы — адкрытасці да паразумення. Падобна на тое, што, задумваючы гэты твор, Канстанцін Селіханаў наўрад ці меў на ўвазе банкаўскую дзейнасць, але.. У выніку "Дыялог" розных суб'ектаў сапраўды адбыўся. І быў адліты ў бронзе на ўсеагульную карысць — уключна, вядома, і з шараговымі мінакамі.

Праект

Яно будзе дэманстравацца цэлым месяцам пад адкрытым небам у Музеі Заіра Азгура. Праект мае назву "Кінематограф". Яго фармат: нямое кіно, жывая музыка, свежае паветра.

Забутае кіно — шточацвер

Распачынаюцца фільмы а 21-й гадзіне. Такім чынам, да Ночы музэяў і Ночы бібліятэк далучыўся і кінематограф. У прыватнасці, акрамя Музея Заіра Азгура, начное кіно пакажа з 14 на 15 чэрвеня і сталічны кінатэатр "Мір". Праграма "Міра" складаецца з трох сужак, фотасесіі і забаўляльнай праграмы. Пачнецца імпрэза а 23-й, скончыцца а 6-й раніцы.

Да праекта "Кінематограф" акрамя Музея З.Азгура маюць дачыненне ўпраўленне культуры Мінгарвыканкама, адміністрацыя Партызанскага раёна сталіцы, сталічны "Кінавідэапракат", Асацыяцыя маладых беларускіх кампазітараў.

Тым, хто наважыцца паглядзець начное кіно ў Музеі З.Азгура, раяць цёпла апрануцца і прыхапіць дыванок. Праграма прагляду — наступная: 20 чэрвеня — фільм "Генерал" рэжысёра Бастэра Кітана, 27-га — "Мая бабуля" Катэ Мікаберыдзэ, 4 ліпеня — "Жарсці Жанны д'Арк" Карл Тэадор Дрэйер, 11-га — "Фурман" Віктор Шастром, 18 — "Антракт" Рэнэ Клер, "Ракавіна і святар" Жэрмен Дзюлак, "Марская зорка" Ман Рэй.

Музычнае суправаджэнне сёння ажаціць уяўляюць вядомыя ў маладзёжным асяродку музыканты-салісты ды гурты. Білет на імпрэзу каштуе 15 тысяч рублёў.

Будзем на сувязі!

Паважаныя чытачы! Нам цікавае ваша меркаванне па тэмах сённяшняга нумара.

Пішыце на адрас: 220013, г. Мінск, пр-т Незалежнасці, 77, альбо на электронную скрыню kultura@tut.by, **тэлефануйце** ў рэдакцыю па нумары 8-017-286-07-97, **абмяркуйце** тэму на www.facebook.com/kimpressby, www.vk.com/kimpressby, www.twitter.com/kultura_by!

Фотасюжэт нумара

Цяпершчына старажытнай Стралы

13 чэрвеня, на Ушэсце, у вёсках Веткаўскага раёна прашло "Ваджэнне і пахаванне Стралы" — адзін з найбольш загадкавых архаічных абрадаў Усходняй Еўропы, што беларусы атрымалі ў спадчыну ад заснавальнікаў мясцовай традыцыі. Культы продкаў і ўрадлівасці, якія ўшаноўваюцца ў абрадавых дзеяннях пад непаўторныя песні, скіраваны на духоўнае і фізічнае здароўе народа і падтрыманне раўнавагі ды парадку ў свеце. У гэты дзень, па традыцыі, з куфраў дастаюцца яркія нацыянальныя строі жыхароў Неглюбкі, Стаўбуна, Пераляўкі, Казацкіх Балсуноў, а ў госці да іх завітаюць аматары фальклору з Мінска, Масквы і Санкт-Пецярбурга.

Фота Андрэя МІЦКЕВІЧА

Праверка выканання заканадаўства ў сферы аховы гісторыка-культурнай спадчыны, праведзеная не так даўно на Гомельшчыне абласнымі структурамі Камітэта дзяржаўнага кантролю, выявіла не толькі тыповы "джэнтльменскі набор" парушэнняў (гл. "К" № 22 за 2013 г.), але і папраўдзе "правальную тэму" — як у межах рэгіёна, так і краіны ў цэлым. "У выніку невыканання Мінкультуры і мясцовымі выканаўчымі ды распарадчымі органамі сваіх абавязкаў у бюджэт не паступалі значныя сумы адлічэнняў у фонд па падтрымцы культуры і мастацтва", — адзначана ў прэс-рэлізе КДК Гомельскай вобласці. Як засведчыла праверка, толькі два суб'екты прадпрымальніцкай дзейнасці Гомельшчыны за 2011 год павінны былі пералічыць 276 мільёнаў рублёў у якасці кампенсацыі за стварэнне дадатковых нагрузак для тых гісторыка-культурных каштоўнасцей, якія яны выкарыстоўваюць. А ўсяго такіх суб'ектаў у вобласці — 448!

Лічбы, вядома, уражваюць. Аднак пры дэталёвым разглядзе становіцца відавочна, што гэтая заканадаўчая норма пакуль выклікае нямаля пытанняў — як датычных канкрэтных выпадкаў яе прымянення, так і куды больш глабальнага характару: наколькі яна стасуецца са стратэгічнай дзяржаўнай палітыкай па лібералізацыі эканомікі? І ці не перашкодзіць інвестыцыйнай прыцягальнасці помнікаў спадчыны?

Справа "вузкіх" спецыялістаў

Уласнік адной з кавярняў у цэнтры Мінска, які прадставіўся Сяргеем Іванавічам, ні пра якія "нагрузкі" нават ведаць не ведае і ніякіх адлічэнняў не плаціць. Арыкул 47 яму на вочы не трапляўся. І ён не адзін такі: па словах Ігара Чарняўскага, за апошнія гады ў Фонд па падтрымцы культуры і мастацтва паступіла ўсяго каля 90 мільёнаў рублёў. Сума, што ні кажа, — мізэрная!

— Безумоўна, у тым, што гэтая норма заканадаўства не выконваецца, ёсць і наша віна, — кажа Ігар Чарняўскі. — Але, у той самы час, нешматлікія спецыялісты ўпраўлення не могуць ахапіць неабдымнае і персанальна "дайсі" да кожнай кавярнякі або крамы. Уласна, як падаецца, гэта прэрагатыва тых, хто адказны за ахову спадчыны на месцах. Міністэрства культуры нагадвае

чынам сродкі на такую шляхетную справу, як падтрымка культуры ды мастацтва.

Запатрабаванасць як зло

У дадатак, праблема мае і шматлікія нюансы ды "прыватныя выпадкі". Прыкладам, рост колькасці "нехарактэрных" прыбудов да помнікаў спадчыны мае сезонны характар: у цёплую пару іх значна больш. Вось і кавярня пад вокнамі нашай рэдакцыі "прырасла" летняй верандай, а колькі іх наогул на праспекце Незалежнасці...

— Натуральна, праекты Паруснікава ды іншых архітэктараў нічога падобнага і блізка не прадумеджвалі, — кажа Ігар Чарняўскі. — Ды не выпадае сумнявацца ў тым, што такія новаўвядзенні — няхай сабе і часовыя — перашкаджаюць візуальнаму ўспрыняццю помнікаў спадчыны. Ізноў жа, ніхто не кажа, што плаціць павінны ўсе. Калі арандатар адаптуе гэтыя летнія пры-

заплаціць немалую суму, каб праехаць у гістарычны цэнтр. Ёсць і альтэрнатыва: пакінуць машыну за яго межамі ды прайсці колькі соцень метраў пехатой. У Мінску ж ніякіх абмежаванняў няма, і таму прыцягальныя для турыстаў мясціны кштатту плошчы Свабоды або вуліцы Карла Маркса даўно пераўтвораны ў сучасныя паркоўкі.

Наданне помнікам спадчыны не ўласцівых ім функцый часам адбываецца "не ад добрага жыцця". Прыкладам, гады чатыры таму ў ацалелым флігелі сядзібы Храптовічаў у Шчорсах адкрылася прыватная крамка. Натуральна, ніякіх мер па прыстасаванні зроблена не было: не тыя бюджэты ў гэтага камерцыйнага гачыну... Ды, як падаецца, падобная няпрофільная дзейнасць — усё адно лепш, чым нічога.

— Калі будынак пустуе, ён разбураецца куды хутчэй, чым той, які хоць неяк выкарыстоўваецца, — кажа Ігар Чарняўскі. — Нават адно то-

"Забыты" артыкул 47: кампенсацыя шкоды ці яшчэ адна нагода "не звязвацца"

"Забыты" артыкул

Па словах начальніка ўпраўлення па ахове гісторыка-культурнай спадчыны і рэстаўрацыі Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь Ігара Чарняўскага, згаданая норма ўпершыню з'явілася ў айчынным заканадаўстве яшчэ ў 1992 годзе. У 2006-м яна была замацавана ў артыкуле 47 цяперашняй версіі Закону "Аб ахове гісторыка-культурнай спадчыны Рэспублікі Беларусь", а праз год — і ва Указе Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь № 527, а таксама ў пастанове Міністэрства культуры краіны.

Як пазначана ў адпаведным артыкуле Закону, прадпрымальнік, чья дзейнасць "аказвае непасрэднае ўздзеянне на гісторыка-культурную каштоўнасць або зоны аховы нерухомай матэрыяльнай гісторыка-культурнай каштоўнасці шляхам стварэння дадатковых транспартных нагрузак, прыўнясення функцый, не характэрных для гэтай каштоўнасці, стварэння дадатковых аб'ёмна-прасторавых збудаванняў, не ўласцівых і не характэрных для гэтай гісторыка-культурнай каштоўнасці", павінны рабіць штогадовыя адлічэнні ў фонд Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь па падтрымцы культуры і мастацтва ў памеры 5% ад прыбытку для беларускіх юрыдычных і фізічных асоб і 25% — для замежных.

Як вынікае з фармулёўкі, плаціць павінен далёка не кожны са згаданых 448 суб'ектаў бізнесу, а толькі тыя з іх, чья дзейнасць негатыўна ўплывае на помнік спадчыны. І яшчэ адно важнае ўдакладненне: як адзначыў Ігар Чарняўскі, дадзеная норма не датычыцца ўласнікаў помнікаў спадчыны — яна актуальная выключна ў адносінах да арандатараў ці карыстальнікаў.

— Як правіла, уласнік больш актыўна ўкладае ўласныя сродкі ў правядзенне рамонтных работ, мінімізуючы фактары шкоднага ўздзеяння на помнік пад час яго эксплуатацыі, — патлумачыў Ігар Чарняўскі. — А вось арандатар зазвычай прыходзіць ужо на падрыхтаваныя плошчы, прыносячы дадатковыя нагрузкі...

Хто і чаму павінен плаціць за "нагрузкі на спадчыну"

Урэшце, немінуца ўзнікае пытанне: як жа ацаніць прыведзеныя вышэй фактары негатыўнага ўплыву прымяняльна да канкрэтных аб'ектаў? Тым больш, справа аховы спадчыны — далікатная, і часам нават спецыялісты не могуць аднадушна вызначыцца, ці карысным было пэўнае "ўмяшальніцтва" ў жыццё помніка. Колькі ўжо копяў зламалі аб муры таго ж Мірскага замка!

Па словах Ігара Чарняўскага, справа тут не ў падыходах і, тым больш, не ў густах, а ў дакладных лічбах будаўнічых нарматываў. Адлічэнні — гэта кампенсацыя за "незапланаванае ўздзеянне".

— Любы аб'ект мае дакладна вызначаныя разліковыя нагрузкі, і калі рэальныя паказчыкі іх перавышаюць, зразумела, што будынку прычыняецца пэўная шкода, — патлумачыў начальнік ўпраўлення.

У выпадку, скажам, з кавярняй, размешчанай у старых лёхах, гэты прыныцп дзейнічае немінуца: яе наведвае значна больш людзей, чым разлічвалі будаўнікі. Ды яны і ўвогуле не разлічвалі, што праз стагоддзе-другое тут будзе кавярня... А чым больш людзей, тым больш і негатыўнага ўплыву — прынамсі, у "фізічным" вымярэнні.

Падобныя фактары заўсёды можна прадухіліць. Па словах Ігара Чарняўскага, Закон ставіць карыстальніка аб'екта спадчыны перад выбарам: альбо прыводзіць свае плошчы ў адпаведнасць са згаданымі нарматывамі, альбо — плаціць кампенсацыю.

— Калі на аб'екце праведзены мерапрыемствы па яго прыстасаванні да новых функцый, калі праектная дакументацыя ўлічвае ўсе асаблівасці яго выкарыстання, ад арандатара ніякіх выдаткаў не патрабуецца, — запэўніў Ігар Чарняўскі. — Скажам, у Мірскай замку, як вядома, сёння размешчаны не толькі музей, але і рэстаран ды гатэль. Гэта не характэрная для помніка фартыфікацый функцыя, але ж адпаведныя памяшканні папярэдне былі належным чынам да яго прыстасаваны...

аб неабходнасці забеспячэння выдаткаў мясцовым органам кіравання ці не штогод, аднак, як бачыце...

Але ці здолеюць тыя самыя спецыялісты на месцах "расшыфраваць" спецыфічную мову тэхнічнай дакументацыі ды вынесці справядлівы вердыкт, датычны менавіта канкрэтнага аб'екта? Гэта і сапраўды пытанне, улічваючы як "тыповую" адукацыю такіх спецыялістаў (дыпламаваных архітэктараў, будаўнікоў, эканамістаў сярод іх я не сустракаў), так і аб'ём работы, асабліва вялікі менавіта ў буйных гарадах.

Закон ставіць карыстальніка аб'екта спадчыны перад выбарам: альбо прыводзіць свае плошчы ў адпаведнасць са згаданымі нарматывамі, альбо — плаціць кампенсацыю.

— Мы неаднаразова прасілі органы мясцовага кіравання хаця б толькі скласці спісы тых аб'ектаў, якія патэнцыйна трапляюць у поле дзеяння гэтай заканадаўчай нормы, — кажа Ігар Чарняўскі, — каб ужо спецыялісты Міністэрства маглі зрабіць адпаведны аналіз: што гэта за аб'ект, ці ўтварае ён транспартныя нагрузкі, ці не ўзнікаюць нейкія іншыя негатыўныя фактары ўплыву на гісторыка-культурныя каштоўнасці. Але гэтая работа амаль нідзе не была праведзена...

На думку начальніка ўпраўлення, да справы павінны далучыцца разнапрофільныя "вузкія" спецыялісты, абазначаныя ў тых або іншых яе аспектах — ад будаўніцтва да эканомікі. Несумнена і тое, што кожнае рашэнне павінна быць выразна матываваным. У адваротным выпадку, рэакцыя бізнес-супольнасці будзе надзвычай нервовай. Мала хто пагодзіцца пакорліва і з усмешкай плаціць "незразумела за што", няхай сабе і выдаткоўваючы гэтым

будовы да агульнай стылістыкі помніка, каб яны ўжо не ўтваралі дысанансу, пытанне будзе знята. Менавіта так і робіцца за мяжой...

Як падаецца, за мяжой гэтая праблема нярэдка вырашаецца нават яшчэ прасцей. На ходніках ля кавярняў стаяць сціплыя столікі, якія не надта бяруць на сябе ўвагу. У нас жа рэстаратары ствараюць ледзь не капітальныя пабудовы з дрэва ды шкла. Адкуль такая дзіўная архітэктурная тэндэнцыя, і ці не вынікае яна з патрабаванняў тых ведамстваў, што курыруюць грамадскае харчаванне?

лькі рэгулярнае праветрыванне памяшкання ўжо ідзе яму на карысць! І таму, без сумневу, згаданая норма не павінна адбіваць прадпрымальнікам ахвоту брацца за праблемныя аб'екты...

Закінутыя гістарычныя будынкi можна сустрэць не толькі дзесьці ў глыбінцы, але і ў цэнтрах буйных гарадоў: Берліна, Рыгі, Кіева... Ды і ў Мінску ёсць пара-тройка праблемных аб'ектаў. І прычына тут, вядома, зусім не ў іх незапатрабаванасці: у сталіцы кожны квадратны метр — на вагу золата! Але, падлічышы ўсе выдаткі, сёй-той прадпрымальнік выбірае нейкі іншы варыянт. Прыкладам, зладзіць стылізацыю пад старадаўнюю кавярню ў сучасным доме, дзе можна без праблем зрабіць любую перапланіроўку.

Лішне казаць, што ўкараненне ў паўсядзённую "забытага" артыкула 47 зусім не надаасць інвестыцыйнай прыцягальнасці аб'ектам спадчыны, прытым, што большасць экспертаў і без таго прызнае яе даволі нізкай. А калі ўлічыць, што замежнікі мусяць плаціць у пяць разоў больш за беларускіх прадпрымальнікаў... Тут ніяк не прасочваецца лагічная сувязь з палітыкай краіны па прыцягненні капіталу.

Менавіта таму Ігар Чарняўскі не хавае, што з'яўляецца прыхільнікам адмены практыкі адлічэнняў. На яго думку, гэта дазволіць хаця б больш менш ураўнаваць умовы паміж тымі прадпрымальнікамі, якія працуюць на "звычайных" плошчах, і арандатарамі аб'ектаў "са статусам".

— Аднак пакуль гэтая заканадаўчая норма існуе, яе належыць выконваць, — тут жа дадаў ён. — І нашай задачай на дадзеным этапе з'яўляецца выпрацоўка больш дэталёвых крытэрыяў па вызначэнні суб'ектаў, якім належыць выплачваць адлічэнні. Хаця разумею, што зрабіць гэта, улічышы ўсе нюансы, дастаткова складана.

Працяг тэмы

Хаця б на пешаходную...

"Прайду па Абрыкосавай, звярну на Вінаградную..." — перафразуючы Юрыя Антонова, пра наш Мінск хочацца сказаць так: "Дайце звярнуць хаця б на пешаходную..."

Як так атрымалася, што да гэтай пары ў сталіцы Беларусі няма пешаходнай вуліцы? Так, усе мы віншваем сябе з адкрыццём (і працягам працы) праекта на Карла Маркса, аднак тое, што ў нас няма паўнаватарскага аналагаў маскоўскага Арбата, вільнюскай Пилес, барселонскай Рамблы — відавочны прагал для еўрапейскага горада.

Прытым што асобныя вулачкі, здаецца, літаральна створаны для павольнага шпачыру, нетаропкага сузірання, гутаркі ды прыемнага шопінгу... Тая ж вуліца Карла Маркса, якая імкнецца працаваць у адпаведным фармаце, на жаль, пакуль не адпавядае тым самым стандартам: занадта кароткая "вольная зона", каб паспець атрымаць асалоду ад выдатнай ініцыятывы. Толькі-толькі пачаў перастройвацца на іншы рытм, а той адрэзак у 300 метраў — бац! — і скончыўся.

Пойдзем далей. Камсамольская? Рэвалюцыйная? Гэта — варыянт, аднак штосьці не назіраецца на іх,

нягледзячы на наяўнасць утульных кафэ, фірмовых крамаў, пакуль адпаведных рухаў у бок пешага гараджаніна. Адзін з найстарэйшых кінатэатраў сталіцы, разнастайныя ды адметныя будынкі — старажытныя, сучасныя, Музей гісторыі горада Мінска, побач — Галерэя Міхаіла Савіцкага, слаўная адметнасць — Чырвоны дворык, ды, уласна, сам ландшафт вуліцы з невяліччай горкай — усё гэта выдатная платформа для стварэння "лобнага" месца, дзе маглі б размясціцца майстры з невялікімі крамкамі (як на той жа Пилес). Аднак... Пакуль маем звычайны прыемны куток з праезнай часткай.

Калі перайсці праз новы мост над Нямігай у Верхнім горадзе і падацца ў бок мультыплекса "Беларусь", можна трапіць і на яшчэ адну чароўную кандыдатку ў пешаходныя — вуліцу Ракаўскую: ціхая, са старажытнымі камянічкімі XIX стагоддзя, са слаўным домам з чырвонай цэглай, дзе месціцца вядомая крамка... Ракаўская ахутана водарам свежага хлеба ды духам сапраўднасці. Каларыт і атмасферу гэтай вулачкі, бачна, ужо паспелі адчуць слаўныя кафэ-брэнды, якія пачына-

юць ствараць канкурэнцыю вядомаму "старажылу" вуліцы — невяліччай кавярні ад хлебазавода, што прадае свежую выпечку. Гэтая тэндэнцыя — з ліку добрых, але мы ж аддадзім належнае і прадукцыі дзяржаўнага прадпрыемства. Адзін са здобных прысмакаў яго кавярні — мучныя "Крышталікі", лічу, здольныя стаць паўнаватарскім ядомым сувенірам з Мінска. Смак печыва і, дарэчы, яго невялікі кошт быў упадабаны ўсёй нашай рэдакцыяй. Але (ізноў тое "але"!) ці думаў хтосьці,

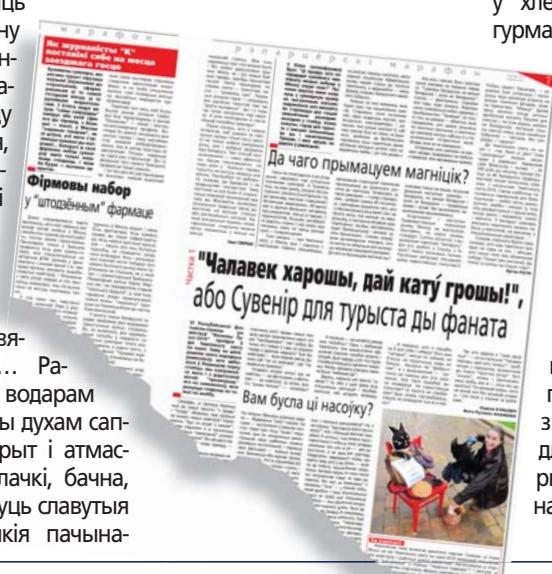
што, гэты, бадай, непрыкметны кафетэрыі, які працуе часам і не поўны дзень, мае турыстычны патэнцыял?

На дадзены момант Ракаўская з яе утульнасцю ды "несапсаванай" старажытнасцю пераўтворана ў вуліцу-паркоўку, дзе машыны стаяць нават на тратуары. Больш за тое: па Мінску пакрысе ўжо папаўзлі чуткі, што той самы хлебазавод з нашымі ўлюбёнымі "Крышталікамі" збіраюцца перанесці, а на яго месцы пабудоваць бізнес-аб'ект. А значыць — бываеце, беларускія слойкі з шакаладам, пах свежага хлеба, і прывітанне — новыя машыны ды газавыя выхлапы! І "знова здравствуйце" — мітусня, непрадуманасць ды "непрыстасаванасць" гараджаніна да гарадскога асяроддзя.

Вядома, справа не адно ў хлебазаводзе ды нашых гурманскіх перавагах, (хоць і яны маюць права быць!), а ў тым, што мы не бачым таго, што маем. Не бачым прыгажосці Мінска, яго старадаўніх чароўных куточкаў, не ўмеем іх прадстаўляць і гэтым ганарыцца...

А што да самых сувеніраў... З'яўца пешаходныя вуліцы з вольнай зонай гандлю — з'яўца і сувеніры. Гэта маё суб'ектыўнае меркаванне.

Дар'я АМЯЛЬКОВІЧ

частка 2

"Чалавек харошы, дай катў грошы!",

або Сувенір для турыста ды фаната

Трапіўшы за мяжу, чалавек пачынае параўноўваць іхняе з нашым. Гэта адбываецца само сабой, падсвядома, нават калі ён загадзя такой мэты не меў.

краіны. Гэта "нацыянальныя" жывёлы, птушкі і расліны, помнікі дойлідства, дзяржаўная і рэгіянальная сімволіка... Асобна варта згадаць лялек у народных строях.

Са Швецыі бадай кожны турыст прывозіць фатаграфію шведскай каралеўскай сям'і, бо гэта сапраўды і сімвал, і

лавекі, каб самім спекчы бохан хлеба — зразумела, пад наглядом экскурсавода-кансультанта. У нашай "брыгадзе" функцыі падзяліліся такім чынам: двое варылі над цестам, а

Прамысловы сувенір

Вясной мы з жонкай наведалі Рыгу і Стакгольм. Сярод іншых прыемных заняткаў, якія можна дазволіць сабе на адпачынку, быў і такі: баўленне часу ў сувенірных крамах у пошуках чаго-небудзь "на памяць" — сабе, дзецям, сябрам. Гэты "шопінг", дарэчы, дазваляе лепш зразумець краіну, даведацца пра яе гістарычныя каштоўнасці і культурныя прыярытэты, урэшце — пра нацыянальны менталітэт. Бо на штаталках, насценных пано, "магніціках" ды іншай сувенірнай прадукцыі звычайна змяшчаюць выявы аб'ектаў ці сімвалы з'яў, знакавых для

брэнд, і — яшчэ што-небудзь з дзяржаўнай сімволікай, якая ў гэтай краіны вельмі выразная ды запамінальная. З Латвіі — выява гістарычнага цэнтра Рыгі. Такі ж "стандартны" набор прывезлі з вандроўкі і мы. І быў яшчэ адзін латвійскі сувенір, надзвычай арыгінальны, — хлеб, які нам давялося самім замясіць ды спячы пад час экскурсіі ў вядомаму на ўсю Латвію пякарню.

Пад час экскурсіі нашу турыстычную групу спачатку азнаёмілі з вытворчым працэсам і асартымантам вырабаў, а потым прапанавалі разбіцца на "брыгады" па чатыры ча-

двое — фатаграфавалі працэс. Пасля таго, як нашы боханы заклапі ў печ, у нас быў час выпіць кавы ў кавярні побач з вытворчай зонай і паглядзець, што ёсць цікавага ў сувенірным шапіку. Там мы з жонкай набылі сімпатычную керамічную мышку. А тут і хлеб дастаў... Гэтым хлебам мы частавалі сяброў у Мінску, згадваючы, што ён зроблены нашымі рукамі.

Думаю, падобны атракцыён для турыстаў "Зрабі сабе сувенір сам" можна было б і ў Мінску зладзіць. Тым больш, што адзін са сталічных хлеба-заводаў знаходзіцца ў зоне гістарычнага гарадскога цэнтра.

Пасля наведання пякарні нашы турысты жартавалі, што ў Беларусі замежныя госці змаглі б сабраць на канвееры "БелАЗ" або трактар "Беларус", а потым на гэтым "сувеніры" дадому паехаць. Жарты жартамі, а прадстаўнік турфірмы, які нас суправаджаў, згадаў, што турысты з Прыбалтыкі і насамрэч вельмі цікавяцца нашымі слаўнымі заводамі ды замаўляюць экскурсіі на іх. Зразумела, не паўсоль замежнікаў пускаюць, не ўсё паказваюць. Але ўвогуле тэма "прамысловы сувенір" можа быць актуальнай.

Пётра ВАСІЛЕЎСКИ

Дзяжурны па нумары

Сёння практычна ўсе нашы тэатральна-канцэртныя ўстановы і нават творчыя калектывы маюць свой сайт ці хаця б старонку на сайце вышэйстаячай арганізацыі. Але ж ці выкарыстоўваюць яны напоўніцу магчымасці Інтэрнэту для прасоўвання сваіх праектаў? Тэма — не новая, але воз, падаецца, шмат дзе так і не пачаў рухацца ні ў які бок.

Сеткавыя "хованкі": хто каго ідзе шукаць?

На Сеціва часцей глядзяць як на звычайную афішу ці газету, толькі не папяровую, змяшчаючы там адно вербальную інфармацыю: маўляў, адбудзецца — прыходзьце. Што ж, гэта, безумоўна, важна. Але, да прыкладу, у той жа канцэртнай сферы музыка бывае часцей куды больш красамоўнейшая за словы. Асабліва калі гаворка ідзе пра не самага знакамітага, але таленавітага выканаўцу. Ці пра нейкую новую з'яву — тую ж прэм'еру, што пакуль не набыла розгаласу. Інтэрнэт прывабны тым, што ўсё можна адразу, як кажуць, "памацаць", не давяраючы адно словам. Замест таго, каб слухаць "суседа" (крытыка, журналіста, "піяршчыка", выказванні на форуме ці ў сацыяльнай сетцы), дастаткова паслухаць самому. Фрагмент. Такі, што зацікавіць паслухаць усё цалкам. І пераканае, такім чынам, абавязкова наведваць канцэрт.

Тое ж самае — з тэатрамі. Добра яшчэ, што некаторыя пачалі змяшчаць на сваіх сайтах шэраг фотаздымкаў, праз якія хоць неяк можна "пралічыць" саму эстэтыку спектакля. Бо ў тэатры ж важна не толькі "пра што" (каб даведацца, чым скончыцца, можна і п'есу прачытаць, а камусьці і ўвогуле сціслага зместу хопіць), важна — як. Ну, хаця б прыблізна: маўляў, гэта рэжысёрскі авангард — ці "традыцыя на пастаменце", усё пабудавана на пластыцы — ці на "гаворачых галовах". Прыхільнікі ж ёсць у кожнага кірунку! Галоўнае — іх не пераблытаць. Асабліва актуальна гэта для прыцягнення ў тэатр моладзі, бо пакуль асноўны кантынгент наведвальнікаў — старэйшае пакаленне, якое, дарэчы, "сябруе" з камп'ютарам менш.

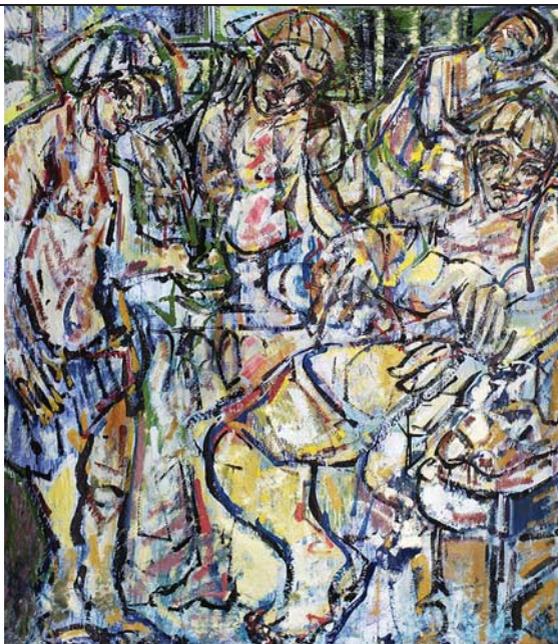
Як рэалізаваць усё гэта на практыцы? Можна, вядома, змяшчаць аўдыя і відэа на самім сайце. Больш танна варыянт (як гэта робіць, да прыкладу, наш Вялікі тэатр) — даваць на сайце спасылкі на гэтыя матэрыялы, змешчаныя на іншых інтэрнэт-рэсурсах, уключаючы вялікія файлаабменнікі ды сацыяльныя сеткі. Праўда, з расійскімі сацсеткамі апошнім часам не ўсё так проста. І не выключана, што ў будучым гэтыя рэсурсы будуць даваць збоі, бо там збіраюцца прыняць закон, які будзе абмяжоўваць іх дзейнасць. Але ж ёсць і міжнародныя, і беларускія аналагі. Хто шукае, той знойдзе. Толькі хто павінен шукаць: "гандляр" ці "пакупнік"?

Чамусьці многія ўстановы культуры лічаць, што апошні. Не ўсімі сайтамі зручна карыстацца. А ўжо пра абнаўленне інфармацыі лепш увогуле не згадваць! Здараецца, так і вісяць "тэрміновыя" аб'явы двух-, трохгадовай даўніны. Ну а сайты конкурсаў ды фестываляў (за выключэннем хіба флагамана — "Славянскага базару ў Віцебску" ды некаторых іншых) абнаўляюцца хіба напярэдадні іх наступнага правядзення: змяшчаецца новая праграма — дый годзе. Ні пра склад журы, ні пра пераможцаў, якія будуць вызначаны напрыканцы, праз сайт не даведаешся. Дык навошта такая "скарбніца інфармацыі"?

А між тым, у замежжы магчымасці Сусветнага паўціння выкарыстоўваюцца куды паўней. На апошнім Міжнародным конкурсе імя П.Чайкоўскага ў Маскве праслухоўванні ішлі ў рэжыме он-лайн, што прыцягнула да яго яшчэ большую ўвагу ва ўсім свеце, а ўдзельнікі змаглі атрымаць запрашэнні ад шматлікіх замежных імпрэсарыя. З'явіліся і спецыяльныя он-лайн-конкурсы, для ўдзелу ў якіх не трэба ехаць праз увесь свет: дастаткова выйсці ў Інтэрнэт. Прычым такія спаборніцтвы распаўсюджваюцца ўжо не толькі на конкурсы прыгажосці ці дзіцячага малюнка, але і на музыку. Вядома, нішто не заменіць жывога акустычнага гучання. Але ў якасці першага адборачнага тура куды зручней выкарыстоўваць усё ж не запісы, а он-лайн-трансляцыі. Бо дасланы запіс, нават без дадатковай апрацоўкі, можа быць адзіным добрым дублем з усёй сотні: як такі распознаеш?

А колькі магчымасцей у Інтэрнэце ў навучальным працэсе! Для он-лайн-лекцыі, і для майстар-класаў на адлегласці — была б толькі добрая сувязь: іншымі словамі — надзейныя каналы перадачы інфармацыі і высокая хуткасць доступу ў Інтэрнэт. Але гэта — тэма для іншай размовы...

Надзея БУНЦЭВІЧ

На сцяне — вялізнае палатно, на якім намалюваны натоўп людзей. Яны гамоняць паміж сабой, спрачаюцца, размаўляюць, маўчаць, рухаюцца кудысьці... Гэта невядомыя маса, краіна, але пакрысе шэрая (чужая) прастора і яе насельнікі пачынаюць набываць колеры ды аб'ём. Яны становяцца "бачнымі", зразумелымі, трохі блізкімі... "Фабулы" — так называецца карціна, якую можна лічыць галоўнай на выстаўцы каталонскага мастака Давіда Калаў Жэна ("К" ужо знаёміла з ім чытачоў летась — у № 20). "Фабулы" — вось што мы бачым у жывапісным люстэрку Давіда пра сябе і сваю краіну ў экспазіцыі, якая працавала ў Гарадскай мастацкай галерэі Шчамялёва.

Стыхія Мінска

Можна сказаць, што Мінск стаў своеасаблівай стыхіяй для самапазнання мастака. Ён акунуўся ў яе, як толькі выйшаў з аэрапорта. "Я ўбачыў вельмі герметычную краіну", — узнаўляе ён свае першыя ўражанні ад Беларусі і — зноў апісвае той самы "безыменны натоўп", які ён спачатку намалюваў на палатне. Не хочацца быць прадказальнай, але так, паступова, мінчане, беларусы пачалі адкрывацца Давіду, і ён убачыў людзей з адметным характарам (і, адпаведна, пэўнымі колеравымі спалучэннямі), людзей, што здолелі паўплываць на ягоную свядомасць, людзей, якія жывуць у палоне радасці і болю.

Няхай экспрэсіўная манера мастака не падманвае гледача: перад намі — не фармальныя абстракцыі, а цалкам канкрэтныя выявы — людзей, персанажаў, абліччаў, якія Давід абраў для мастацкага пераўтварэння. Напрыклад, Бабуля, што прадае цюльпаны, — у экспазіцыі гэтая работа (і шматлікія іншыя) прадстаўлена ў выглядзе інсталяцыі: жывапіснае палатно з выявай старой жанчыны дапаўняюць слоікі з жоўтымі кветкамі, што стаяць побач на падлозе. Маці Божая: гэта лікі праваслаўных ікон, сабраных у адну выяву; ля жывапіснага палатна-іконы гараць свечкі, ствараючы своеасаблівае сакральнае месца. Гэта і дваіны патрэт Незнаёміца: за першай карцінай, на якой выяўлены твар-маска чалавека, знаходзіцца другая, што сімвалізуе "сапраўдны" (але ці сапраўдны ён?) стан героя. Гэта і Дзяўчына, якая плача: ейныя слёзы — у выглядзе белых вярвачак, прывязаных да работы, — "цякуць" проста на падлогу... Мы знаходзімся ў

Фабулы каталонскага мастака, які адчуў Беларусь

Горад Давіда

цэнтры своеасаблівага горада, дзе насустрач нам ідуць вядомыя персанажы, і ў кожнага з іх — свае турботы, радасці, смутак...

Давід, нібыта прабіваючыся праз уласныя "палярныя" перажыванні, бачыць і святло, і адначасова, боль у тварах мінчан. З аднаго боку, ягоны позірк спыняецца на чымсьці экзатычным для яго культуры, з іншага — ён, нібыта праколюючы гэтую "экзатычную паверхню", бачыць за ёй штосьці блізкае і дарагое яму. Яскравыя колеры, імпульсіўная манера няхай не ўводзяць публіку ў зман, прапануючы для трактоў-

кі творчасці Давіда пракладзены шлях "гарачага" каталонскага жывапісу: у выпадку выстаўкі "Фабулы" — гэта споведзь і пошук, гэта — спачуванне, гэта — энергія, што выпраменьваецца і праламляецца, шукаючы свайго адрасата.

Прынцыпова беларускія

У шматлікіх інтэрв'ю Давід Калаў Жэна казаў пра выкарыстанне прынцыпова беларускіх матэрыялаў для стварэння работ: фарбаў, лёну, на якім ён пісаў свае карціны, цэлафанавыя плёнкі. Але мне падаецца, што гэтыя дэталі — усё

адно дапасаванне да галоўнага: да стварэння аблічча горада, яго духу, які ён увабраў праз уласныя мастакоўскія поры.

Што яшчэ можна дадаць? Лічу, значнай перашкодай для ўспрыняцця работ каталонскага творцы з'яўляецца адсутнасць прасторы, якая неабходна для падобнага жывапісу. Палотны Давіда насычаны энергетыкай, колерамі, і для іх разгляду важна пэўная дыстанцыя. Хочацца спадзявацца, што новыя пляцоўкі, на якіх далей будзе экспанавана выстаўка (вядома, што "Фабулы" плануецца павесіць у Гомель, а потым і ў Кіеву), выправяць гэты недахоп.

Давід Калаў Жэна — пра "Фабулы": "Я пісаў гэты твор тры месяцы. Пачаў адразу як прыехаў у Мінск — у сакавіку, а скончыў — толькі ў маі, напярэдадні выстаўкі. Гэта карціна пра тое, што анёл падае ад болю, але потым падымаецца на ногі. У ёй — гісторыя кожнага гараджаніна, якога я сустрэў тут: ад мастакоў да цалкам незнаёмых людзей. Так, карціна пачыналася з шэрых тонаў, але паступова я атрымліваў натхненне ад людзей, і яна стала каляровай..."

Натуральна, што, працуючы над сабой, Давід, між іншым, праз свой "позірк Іншага" пакажаў і нам тыя нечаканыя сполахі колеру на шэрым невыразным фоне будняў.

Тэатр аднаго Мастака

У экспазіцыі "Фабулы" ёсць скульптура: чалавек, створаны з лічы, сярэбранай сеткі, вакол якога рассыпаны "ўлоў" з фатаграфій, — так убачыў Давід свайго калегу, фотамастака Данііла Парнюка, які цягам трох месяцаў прабывання ў Мінску каталонскага аўтара, дакументаваў на фотаплёнку яго творчае жыццё.

Гаворка ідзе пра працу ў майстэрні, дзе Давід літаральна стварае рытуал напісання жывапісных твораў. Данііл, апісваючы гэты працэс, выкарыстоўвае слова "тэатр". "Я бачыў яго як своеасаблівую марыянетку, інструмент, праз які праходзяць абліччы на палотны, — кажа вядомы фатограф. — Давід — як провад, па якім цячэ ток высокага напружання".

Гэты пластычны або нават сакральны танец творчасці Данііл і захаваў у фатаграфіях у выглядзе чорна-белай серыі. Тут мы можам убачыць мастака ў момант роздуму, прыгожым парыве, у маўчанні, можам прасачыць, як узнікаюць, прыступаюць лікі на тых самых ільняных палотнах. Гэты сапраўды тэатр, але — той, які звычайна знаходзіцца "за кулісамі", пра які часам мы толькі здагадваемся.

Данііл, ветліва саступаючы на выстаўцы першае месца Давіду, стварае адмысловы міф вакол каталонскага аўтара. У той жа час, фатограф знаходзіць у самаадным рытуале Давіда пагалосак творчых пакут усіх мастакоў — без прыналежнасці да пэўнай нацыі, пльняў ды відаў мастацтва. Гэтым і цікавая серыя, што ў ёй магчыма убачыць, улавіць, адчуць таямніцу творчасці кожнага Мастака на прыкладзе працы канкрэтнага творцы, не прымяняючы яго адметнасці ды ўнікальнасці.

— Безумоўна, Давід — гэта той мастак, які на кожнага робіць рознае ўражанне, — дзеліцца вопытам супрацоўніцтва Данііл. — Але тое, што ён незвычайны — не падлягае сумневу. Ягоную адметнасць апісаць цяжка, але ён можа змяняць прастору магчымым чынам. Змяняецца ўсё: атмасфера, настрой, час, — бо ён прыносіць нешта такое, да чаго нельга дакранацца, але гэта выклікае надзвычай прыемныя эмоцыі. У яго няма добрага ці дрэннага — у ім усё ўзаемадзейнічае, ён усё прымае і злучае...

Пабачыць фотадакументацыю Данііла Парнюка сёння магчыма на выстаўцы "Фабулы", але спадзяёмся, што праект беларускага аўтара атрымае далейшае, асобнае, творчае жыццё.

Дар'я АМЯЛЬКОВІЧ

На здымках: адна з работ Давіда, напісаная ў Мінску; судакрананне каталонца з беларускай прыродай; Давід прыняў удзел у суботніку, расфарбаваўшы сцяну ў сталічным дзіцячым садку. Фота Данііла ПАРНЮКА

Аўтар выказвае падзяку перакладчыку Рамуальду Наўроцкаму за дапамогу ў падрыхтоўцы матэрыялу.

XIII Нацыянальны фестываль беларускай песні і паэзіі “Маладзечна”, які адсвяткаваў сваё 20-годдзе, стаўся адным з самых паспяховых такіх святаў за апошнія гады. Але на агульным фоне ўздыму яшчэ больш відавочна выявіліся набалелыя праблемы беларускай песні. Як жа прыйсці да простага музычна-паэтычнага матэматыкі, каб памножыць пэўныя мінусы адзін на другі — і атрымаць у выніку плюс?

Рэп-1: рэпетыцыі

Конкурс маладых выканаўцаў, што калісьці быў галоўным “цэнтрам прыцягнення” фестывалю, а потым нека “размыўся” сярод іншых падзей, сёлета пачаў вяртацца ў кола самых значных імпрэз. І не праз піяр з боку прэсы, бо асноўную плынь журналістаў, цэнтралізавана арганізаваную ўпраўленнем ідэалагічнай работы Мінаблвыканкама, прывезлі з Мінска пастая падвядзення вынікаў, калі амаль усе канкурсанты і нават нека-

класікі, пераважна канца 1970-х — пачатку 1990-х. Можна парадавацца і таму, што некаторыя песні выконваліся некалькімі прэтэндэнтамі: вось, маўляў, рэйтынг аўтараў! Дарэчы, самым папулярным кампазітарам у час конкурсу аказаўся, відаць, Дзмітрый Далгалёў. Яно і не дзіва: менавіта ён “спецыялізуецца” на баладах, якія даюць максімум магчымасцей прадэманстраваць голас па ўсім дыяпазоне. Дый ягонь аўтарскі вечар у пачатку года, калі сталічная філармонія зведла небывалы аншлаг, дазволіў камусяці наноў звярнуць увагу на яго творчасць.

Але ж дзе песні новыя? На жаль, як не было раней, так і практычна няма сёлета. Некаторыя з выканаўцаў па некалькі гадоў круцяць усё адны і тыя ж “дзяжурныя” беларускамоўныя песні, пераязджаючы з імі з аднаго агляду на другі. Між тым, адно з выйсцяў — правядзенне конкурсу не толькі выканаўцаў, але і песень. Мяркую, такі конкурс — папросту неабходны! А тое, што фестываль супадае з канцом навучальнага года, магло б стаць дадатковым стымулам. За пэўны тэрмін, вызначаючыся з удзельнікамі-спевакамі (чым раней, тым лепш), трэба падключыць да гэтага

Пэўна, праз час яны будуць паўтараць, бо той жа канал “Беларусь 3”, як можна заўважыць па яго праграмах, адчувае недахоп новых паступленняў. Дык можа, ёсць сэнс вылучыць з канцэртаў асобныя нумары ды папулярна рэзаваць іх больш шырока?..

Джаз “па нотах”

Пры папраўдзе высокім конкурсным узроўні, абсалютна ўсім яго удзельнікам, уключаючы ўладальніцу Гран-пры, ёсць куды расці. 18-гадовую Валерыю Грыбусаву — сёлетнюю выпускніцу Магілёўскай гімназіі-каледжа мастацтваў па спецыяльнасці “харавое дырыжыраванне”, за глячым якой шмат міжнародных конкурсных перамог, вылучылі, найперш, за індывідуальнасць, адметны тэмбр. Мулявінская “Чырвоная ружа” атрымалася ў яе вельмі рокавай, крыху агрэсіўнай, але прыцягальнай сваёй уласнай манерай. З аркестрам яна спявала “Спі, малы сокал” Рамана Козырава на верш Янкі Лучыны. І — “згубілася” сярод іншых канкурсантаў, не дацягнуўшы ні вакалам (стамілася?), ні манерай, дзе быў адчувальны гэты “рэстаранны” ўплыў. Пэўна, на рэпетыцыях песня гучала

ГДК Андрэй Чабан і саліст народнай эстраднай студыі “Экспрэс”, студэнт Баранавіцкага дзяржаўнага ўніверсітэта Андрэй Цямчык — абодва з добрымі галасамі, прадставілі па дзве лірычныя песні. Але сярод удзельнікаў былі не горшыя! Тая ж Кацярына Лазука са Старых Дарог скарыла асаблівай музычнасцю, кранальна мяккімі джазавымі элементамі. Можна, для такіх сітуацый трэба не прэміі дзяліць, а ўручаць спецыяльныя прызы? Лепш — “імяныя”, каб на фестывалях дадатковы раз гучалі імёны дзеячаў нашай культуры, а моладзь раўнялася на іх заваёвы. Дарэчы, Прыз імя Уладзіміра Мулявіна, які сёння аўтаматычна сыходзіць да ўладальніка Гран-пры (і пры гэтым нават не называецца са сцэны, з-за чаго некаторыя журналісты ахрысцілі яго проста “Крышталнай гітарай”), мог бы размяркоўвацца і асобна. Можна было б падумаць і пра аднаму лепшых эстрадных выкладчыкаў, бо пакуль іхнія імёны ўвогуле не называюцца.

А між тым, іх старанная праца была заўважна і па некаторых... імпрэзіях — дакладней, па імітацыі апошніх, калі ў фінале той або іншай песні выканаўцы старанна выводзі-

У “Горадзе майстроў” астраўкамі крэатыву былі экспазіцыі менавіта маладзечанскіх школ і гімназіі. А канцэрт закрыцця ўпершыню даручылі Заслужанаму аматарскаму калектыву — сімфанічнаму аркестру Маладзечанскага музычнага каледжа імя М.К. Агінскага на чале з заслужаным дзеячам культуры Рэспублікі Беларусь Рыгорам Сарокам. Калектыв даўно заслужыў гэтак права, бо ягоны ўзровень — зусім не студэнцкі, высока ацэнены ў многіх краінах свету, а запісы рабіліся нават у студыі Варшаўскага радыё.

У цяперашняй праграме “Ты ў шчасці жыві, мая Беларусь!”, прысвечанай 75-годдзю Мінскай вобласці, з аркестрам спявалі не толькі славытыя мінскія госці — Ірына Дарафеева, якая была і адной з вядучых, Пётр Ялфімаў, Алена Ланская, вакальная група “Чысты голас”. Калектыву запрасяў лепшых выхаванцаў каледжа, запатрабаваных на розных сцэнах свету: з Масквы прыехаў Валянцін Сухадолец, з Санкт-Пецярбурга — Уладзімір Александровіч. Асаблівы гонар маладзечанцаў — лаўрэат шматлікіх міжнародных конкурсаў, удзельнік разнастайных замежных праектаў Анатоль Сіўко, які сёлета

РЭЙТЫНГ

торыя з пераможцаў ужо раз’ехаліся. Конкурс, калі можна так сказаць, зрабіў сябе сам — праз высокі выканальніцкі ўзровень, асабліва ў параўнанні з леташнім. Праўда, у слове “сам” ёсць вялікая прафесійная заслуга мастацкага кіраўніка фестывалю і конкурсу, народнага артыста Беларусі, прафесара Міхаіла Фінберга. Паводле традыцыі, ён збіраў канкурсантаў на рэпетыцыі ў Мінску, даваў слушныя парады, “даводзіў” іх выступленні да патрэбнага ўзроўню. Напярэдадні ж фэсту я была сведкай таго, як Міхаіл Якаўлевіч разам з выконваючай абавязкі начальніка ўпраўлення Мінаблвыканкама Святланай Баранок намагаўся прадугледзець усе дробязі, каб канкурсанты, і без таго пастаўленыя ў складаныя конкурсныя ўмовы, пачувалі сябе больш утульна.

Так, хтосьці ехаў на чымым чыгніком, хтосьці ўставаў а 4-й ночы, бо ўжо а 9-й яго чакала акустычная рэпетыцыя першага тура ў Палацы культуры Маладзечна. А 12-й — выступленне з першай песняй, пад фанэграму “мінус адзін”, следам — рэпетыцыя з аркестрам (і абед), бо другі тур, у амфітэатры, пачынаўся а 15-й. Вытрымаць такое і прафесійным спевакам было б складана, а тут — пачаткоўцы. Праўда, ужо спрактыкаваныя, бо ў кожнага за глячым даволі важкі “паслужны спіс” фестывальна-конкурсных удзелаў і перамог. Зрэшты, гэтую інфармацыю не згадвалі: маўляў, каб выканаўцы не пачувалі сябе “завершанымі зоркамі”. Пагодзімся, рашэнне — вельмі слушнае. Аднак публіцы, прынамсі, цікава было даведацца, хаця б які горад, навучальную ўстанову ці эстрадную студыю прадстаўляе удзельнік, бо называліся толькі прозвішча і вобласць (па тры з кожнай і з Мінска — усяго 21 канкурсант).

Рэп-2: рэпертуар

Вельмі шкада, што часам не называліся песні. Дый самі удзельнікі, як заўсёды на падобных паказах, блыталі імёны аўтараў. Галоўнай праблемай як быў, так і застаўся рэпертуар. Вядома, сёлета ён быў куды больш цікавы па мастацкім узроўні, паменела аматарскіх опусаў, але не на карысць новых прафесійных, а — песеннай

Зоркі погляд на спеўнае свята

маладых кампазітараў, паэтаў, аранжыроўшчыкаў, нават дызайнераў (з праектамі канцэртных строяў, адпаведных песням) — можа, таксама студэнтаў адпаведных навучальных устаноў. Няхай прапануюць сваім аднагодкам новыя кампазіцыі! Адначасова гэтая праца магла б залічвацца як частка навучальнага працэсу. Такім чынам, на конкурсе спевакі выходзілі б не толькі з ранейшымі “хатнімі нарыхтоўкамі”, але і з нумарамі, падрыхтаванымі акурат для Маладзечна. Могуць быць і іншыя варыянты — калі ласка! Але без конкурсу песень праз некаторы час можа страціць сэнс само саборніцтва спевакоў. Мо і сапраўды варта задумацца?

Некалькі новых песень — Алены Атрашкевіч на словы Уладзіміра Караткевіча, Эдуарда Зарыцкага, маладзечанкі Таццяны Атрошанка — прагучалі ў канцэртах адкрыцця і закрыцця. Ды ўсё ж песенныя прэм’еры павінны станавіцца большай падзеяй. І ў самім канцэрте, і ўвогуле ў час фестывалю, і напярэдадні яны маглі б мець розгалас. Як тут не ўгадаць былы вопыт? Самыя папулярныя сёння — тыя песні 20 — 30-гадовай даўніны, якія тады і ствараліся, і распаўсюджваліся мэтанакіравана: праз тэле-, радыёпраграмы “Прэм’ера песні”, фестывалі “Песню бярыце з сабой!”, што праходзілі па чарзе ва ўсіх абласных цэнтрах, ды іншыя захады. А дзе прагучаць сённяшнія прэм’еры? У чарговых выступленнях Нацыянальнага акадэмічнага канцэртнага аркестра Беларусі дзякуючы плённай працы маэстра Фінберга — і ўсё? На жаль...

Цяперашнія канцэрты фестывалю ішлі ў эфіры радыё і тэлебачання.

лепш. Значыць, трэба працаваць над стабільнасцю, чым спявачка і зоймецца, бо ўжо зараз прынята ў склад аркестра Міхаіла Фінберга і будзе паступаць у БДУКІМ.

Наталля Кіраенка — сёлетняя выпускніца Мінскага каледжа мастацтваў, размеркаваная ў родны Жодзіна весці эстрадную студыю ў Палацы культуры “БелАЗ”, — была папраўдзе бездакорнай, што і прынесла ёй Першую прэмію. А як яна вырастае за апошні час! І гэта — яшчэ

лі добра завучаныя “варыяцыі на тэму”. Што ж, калісьці такія “музычныя фэнтэзі” былі за рэдкасць, сёння — ледзь не “конкурсны мінімум”, а наступіць час — са “школьнага” пераймання-паўтарэння ўзрастуць і сапраўдныя джазавыя “блуканні”, што нараджаюцца нават не голасам, а душой.

Маладзечна — ад малых да вялікіх

Усе даўно прывычаліся да таго, што маладзечанскі фестываль — гэта абсалютна неаспрэчнае шматба-

Але ж дзе песні новыя? Некаторыя з выканаўцаў па некалькі гадоў круцяць усё адны і тыя ж “дзяжурныя” беларускамоўныя песні, пераязджаючы з імі з аднаго агляду на другі. Між тым, адно з выйсцяў — правядзенне конкурсу не толькі выканаўцаў, але і песень.

адно сведчанне добрых парасткаў, узрощаных не толькі каледжам, што ўжо даўно набыў славу адной з самых прэстыжных навучальных устаноў, але і Рэспубліканскім конкурсам “Белазавскі акорд”, з якога яна калісьці пачынала. Яе сакурніца Ксенія Жук (Sonika), пераможца таго ж “... Акорда” 2010-га, заняла другое месца. Трэцяе — у 16-гадовага Ягора Шаранкова са Светлагорскай студыі “Ліра”, які летась быў адным з фіналістаў адбору на дзіцячае “Еўрабачанне”, а днямі перамог на “Залатой пчолцы” ў Клімавічах. Яшчэ двое лаўрэатаў, што дзялілі з імі Другую і Трэцюю прэміі, дадаліся, на мой погляд, найперш па геаграфічным прынцыпе. Кіраўнік эстраднай студыі Докшыцкага

ковае майстэрства сталічных музыкантаў і найперш Нацыянальнага акадэмічнага канцэртнага аркестра Беларусі з усім багаццем яго камерных калектываў, якія, паводле традыцыі, давалі асобны канцэрт беларускай акадэмічнай музыкі. І гэта быў, як заўсёды, фурор — не меншы, чым на песенным канцэрте адкрыцця ў амфітэатры, дзе мы па-новаму адкрывалі вядомых салістаў калектыву, радаваліся эстрадным прэм’ерам і здзіўляліся новаму працытанню знаёмых мелодый. Але сёлетні фэст куды больш, чым ранейшыя, сакцэнтаваў яшчэ і вялізны ўнёсак саміх маладзечанцаў — як у нацыянальную культуру, так і ў некаторыя замежныя.

скончў Беларускую акадэмію музыкі і размеркаваны салістам у наш Нацыянальны акадэмічны Вялікі тэатр. Граў аркестр і сольныя нумары — у харэаграфічным атачэнні і без яго. А ў “Перапёлачы” Яўгена Глебава выдаў такую джазавую апрацоўку, якой маглі б пазайздросціць куды больш спрактыкаваныя джазмены, прытым што ў групе медных духавых саліравалі не толькі выкладчыкі, але і самі навучэнцы.

Тое, наколькі тактоўна і з настроем вяла конкурс метадыст Палаца культуры Таццяна Цагалка, “выдавала” ў ёй пастаянную вядучую шматлікіх іншых канцэртаў. Дый уласна “Маладзечна-2013” сёлета ўключала таксама своеасабліваю “постфактум-прэзентацыю” аднаго з найбольш адметных праектаў Палаца — Адкрытага конкурсу юных выканаўцаў эстраднай песні “Маладзічок”. Канцэрт пераможцаў гэтага саборніцтва, што адбыўся ў другі фестывальны дзень, не толькі ўпрыгожыў свята, але і пакінуў упэўненасць, што дзятва літаральна наступае на пяты даросламу конкурсу. Тым больш, “Маладзічок” са сваімі чатырма ўзроставымі групамі (ад 6 да 18 гадоў) “ахоплівае” частку магчымых удзельнікаў “Маладзечна”, дзе сёлета самаму юнаму было 16. Так і трэба! Штосьці зрушыцца ў нашай эстрадзе тады, калі будзе пераемнасць паміж пакаленнямі, заснаваная на лепшых дасягненнях. І не толькі ад старэйшых да малодшых, але і наадварот: “Маладзічок” кожны раз пераконвае ў тым, што ў дзятвы ёсць чаму павучыцца.

Добра зрабілі маладзечанцы і тое, што на нядзелю 9 чэрвеня прымеркавалі “ў дадатак” да двух фестывальных дзён XV Рэгіянальны фестываль-конкурс выканаўцаў эстраднай песні “Адна зямля” — у амфітэатры, на чатыры ўзроставыя групы, з адкрыццём і закрыццём, з гасцявымі выступленнямі вядучых мясцовых калектываў. Дык вось дзе пачынаюць гартавацца будучыя зоркі!..

Надзея БУНЦЭВІЧ

Тэатральная плошча

Прэм'ерай п'есы Аляксея Дударова "Экзекутар" у пастаноўцы Сяргея Кавальчыка Нацыянальны драматычны тэатр імя М.Горкага распачаў праект "Сезон беларускай драматургіі". Як жа "па-беларуску" быў увасоблены "працяг" гогаляўскага "Рэвізора"? Бо спектакль пачынаецца быццам бы з фіналу знакамітай класікі, але нібыта ў сне...

"ЭКЗЕКУТАР":

ГУЛЬНЯ І...

Сцэна са спектакля "Экзекутар".

Галоўную ролю выконвае Аляксандр Суцкавер.

**Беларускі пост-
"Рэвізор"
паміж
інтэртэкстам
і пошукамі
тэмпарытму**

Сон, дарэчы, — адзін з улюбёных вобразаў постмадэрну, бо там можна змяшаць усё, што заўгодна. І — гуляць з чужым тэкстам, стылямі, сімваламі, асацыятыўнымі шэрагамі. На радасць сабе і людзям. З гумарам, іроніяй, лёгка ды нязмушана, як і ўсё ў гультыні. Але ж назва штосьці "не гультынёвая", нейкая "цяжкава-гавая", яна ўжо апрэіры выклікае далёка не феерычныя асацыяцыі. Убачыўшы такую на афішы, пачынаеш адпаведна настройвацца...

У п'есе галоўнае — зусім не смех у зале (хаця, пабольш дасціпнай іроніі, асабліва напачатку, ёй не пашкодзіла б). І не постмадэрнісцкая гульня (хаця крыху гультынёвасці-гульлівасці ёй таксама месцамі бракуе). І нават не тое, што айчынная драматургія паступова асвойвае сучасныя прыёмы ўжывання інтэртэксту — "спасылак" на класіку. Галоўнае — адкрыты і зусім не чаканы фінал. Жудасна трагічны. Пра лёс грамадства, калі яно не зрушыць з накатаных рээк падману і хабарніцтва.

Вось толькі каб усё гэта папраўдзе "грымнула", патрэбен рэзкі кантраст: весела, смешна — і раптам... "ба-бах"! Пацярпелыя — усе. Цар — не сапраўдны. Невыпадкова ж Архіп, параўноўваючы яго з выявай на залатым рублі, кажа: "Не падобны..." Здавалася б, вась дзе інтрыга!

У спектаклі ёсць усё. Маша (Алена Дуброўская) павольна лётае пад каласнікамі. Шматфункцыянальны стол-трансформер ездзіць па рэйках нахіленай паверхні. Карэта раз-пораз спускаецца з нябёс, бы тая манна нябесная (мастак-пастаноўшчык — Ала Сарокіна). Сцэнічныя строі пафарбаваны ва ўсе колеры вяселькі, быццам па іх прайшліся бляклый дзіцячай гуашу (мастак — Марыя Герасімовіч). Музыка Цімура Каліноўскага з "забойна" жвавымі

мелодыямі настройвае на камедыю становішчаў. Праз увесь спектакль мы чуем каларытныя сола на... піле — гэта ж увогуле авангард (дакладней, постагангард)! Так і хочацца "пільшчыка" (Юрый Бельскі) прымусіць удзельнічаць у дзеі, а не толькі сціпла сядзець у закуточку, спрабуючы нашы нервы "на зуб" той пілы. Ну "ажывае" ж партрэт побач з "пільшчыкам", каб з-за яго рамы выйшаў сапраўдны Цар (Андрэй Захарэвіч).

Гараднічы (Анатоль Голуб) — па-беларуску мяккі, няспешны, нават крыху рамантычны. Дый Дзержыморда (Іван Мацкевіч) — нейкі настальгічны, з элегічнай усмешкай і "салодкімі" прыцмокваннямі. А Паштмайстар (Андрэй Крывецкі), з яго доўгімі валасамі, сабранымі ў модны "хвосцік", — увогуле "маражанчын", калі б не наўмысна парадыйныя рысы. А ўсе героі разам...

Ізья, на першы погляд, "мілыя людзі" забіваюць літаратара Трапічкана, разумеючы, што хабар яму давалі дарма: ну які з яго экзекутар? І сапраўды, Аляксандр Суцкавер з яго шчырасцю, натуральнасцю ды проста таленавітацю аказваецца ледзь не адзіным ва ўсім спектаклі, дзякуючы якому дзеянне канчаткова не ператвараецца ў экзекуцыю. Сапраўдную. Бо такога кштату "фантазмагорыя", як жанрава вызначылі яе ў афішах, павінна, пераканана, быць куды больш "фантастычнай", "улётнай" ды, калі жадаецца, запальнай. Не, не легкадумнай па змесце! Але — лёгкай, бліскачай, зіхатліва-іскрамётай па ўвасабленні.

Гледачы, як я заўважыла, надта хутка наталяюцца гэтай работай. Артысты — працуюць. Цяжка. Старацца. Ажно словы "глытаюць", не разжаваўшы як след. А павінны б лётаць усёй душой. Перашкаджае "стылізацыя" гутарковай мовы — "пад даўніну"? Ці проста стаміліся за пастановачны перыяд? Не ведаю. Але тэмпарытм спектакля надта марудны, і ва ўсёй той "павольнасці", праславутай ментальнай "памяркоўнасці" ды "эпічнасці" — ніякай унутранай энергетыкі, што трымала б увагу. Пэўна, трэба дачакацца канца сезона? Ці, наадварот, пачатку наступнага? Іншымі словамі, таго часу, калі артысты і ўвесь спектакль будуць жыць "у прадчуванні". І проста — ажываць...

Надзея БУНЦЭВІЧ
Фота Аляксандра ДЗМІТРЫЕВА

Мастыхін

У Нацыянальным мастацкім музеі нядаўна завяршылася выстаўка мастака-графіка, лаўрэата Дзяржпрэміі Беларусі Валерыя Славука. Ён даўно шырока вядомы ў краіне як майстар з уласцівым толькі яму поглядам на свет, у якім пад яго разцом ды алоўкам арганічна ўжываюцца рэальнасць і казка, фантазія і іронія, сучаснасць і нацыянальная спадчына.

Па нязвыклым бачанні свету яго часам параўноўваюць з Босхам, але тут такія паралелі не вельмі карэктныя. Славука — "рэч у сабе", ягоныя персанажы — усе гэтыя пярэваратні, цуды-ноды, вадзянікі, чэрці балотныя і чэрці-карцёжнікі, русалкі, дамавікі, грэшнікі — не наганяюць страх, як у Босха ці нават у Брэйгеля, а, наадварот, выклікаюць добрую

"Паплавок" Славука

**"Рэч у сабе"
па нязвыклым
бачанні свету**

ўсмешку і жаданне праз мастакоўскія "сожэты" больш спазнаць беларускую самабытную міфалогію.

Я ўжо не кажу пра яго выдатныя віртуозныя ілюстрацыі да беларускіх народных казак, такіх, як "Удовін сын", "Піліпка-сыноч", "Людзей слухай, а свой розум май", а таксама да кніг В.Лукшы, Р.Барадуліна, В.Скота (некаторыя былі прадстаўлены ў экспазіцыі), — яны даўно атрымалі прызнанне чытачоў. Але ў апошнія, мабыць, два дзесяцігоддзі Валерыя Пятровіч усё ж больш "купаецца" ў графічным мастацтве "вялікіх форм" — станковых кампазіцыях — "вандроўках па белым свеце" ў пошуках новых вобразаў,

В.Славука. "Восень".

што павінны даць нам, гледачам, сапраўднае задавальненне. Я бачыў, з якой цікавасцю разглядалі гледачы афорты Славука "Зімовае паляванне", "Дрэва", "Восень", "Зімовыя забавы" — разглядалі і здзіўляліся: з якім незвычайным майстэрствам аўтар рабіў увесь гэты цуд!

А што ён сам кажа пра сябе? "У сваіх сусветках я — гаспадар, уладар і цар". І далей: "У мяне хапае шчасця, каб радавацца і жыццю, і сваім сябрам, і сваёй любімай справе, якой мяне адарыў Бог. Канешне ж, і ў мяне бываюць хвіліны, гадзіны і нават дні незадаволенасці сабой. Але на выручку заўсёды прыходзіць маё мастацтва. Проста, не даю сабе расслабіцца. А пачынаеш займацца творчай справай — і сумневы ў сваім душэўным дабрабыце паспяхова застаюцца ў мінулым. Гэта — мой паплавок..."

Барыс КРЭПАК

Фестываль

"Макбет" пад поўняй

5 чэрвеня ў Нацыянальным акадэмічным драматычным тэатры імя Якуба Коласа адбылася прэм'ера трагедыі Уільяма Шэкспіра "Макбет". Сцэнічная рэдакцыя і вольны пераклад — Аляксея Дударова. Пастаноўка — заслужанага дзеяча мастацтваў Рэспублікі Беларусь, лаўрэата дзяржаўных прэмій Беларусі, дырэктара — мастацкага кіраўніка тэатра Валерыя Анісенкі.

Сцэнаграфія — Аляксандра Касцючэнка, касцюмы — Ніны Гурло, рэжысёр па пластыцы — Дзіяна Юрчанка. Да таго ж, у гэты дзень Валерыя Данілавіч Анісенка адзначаў свой 69-ы дзень нараджэння.

Трэба зазначыць, што прэм'ера "Макбета" адбылася, па сутнасці, яшчэ 26 мая — далёка за межамі Віцебска, на XV Міжнародным фестывалі "Мельпамена Таўрыі". Коласаўцы працавалі на імпрэвізаваанай сцэнічнай пляцоўцы пад адкрытым небам, пабудаванай на лецішчы "Чумацкая крыніца". Дарэчы, Валерыя Анісенка вядомы ўкраінскаму гледачу па пастаноў-

цы "Чайка" А.Чэхава, які паказвалі на фестывалі артысты Рэспубліканскага тэатра беларускай драматургіі два гады таму. А Коласаўскі тэатр трапіў на гэты фэст упершыню.

На спектаклі прысутнічалі знакамтыя ўкраінскія журналісты і тэатразнаўцы, а таксама фундатары юбілейнага, XV фестывалю "Мельпамена Таўрыі".

Вельмі хваляваліся ўсе стваральнікі пастаноўкі, асабліва — выканаўцы галоўных роляў Юрась Цвірка (Макбет), Анжаліка Баркоўская і Ірына Цішкевіч (Лэдзі Макбет). Я ўжо не кажу пра Валерыя Данілавіча, які змяніў за час спектакля некалькі стаячых месцаў у перапоўненай глядзельнай зале. Тры тэлекампаніі рыхтавалі рэпартажы з гэтага відовішча. Часам апэратары перакрывалі прамень святла, скіраваны на артыстаў, бо ўмовы акцёрскай работы на адкрытай пляцоўцы вельмі няпростыя. Макбету даводзілася весці дыялогі не толькі на сцэне, а і ў сасонніку, справа і злева ад гледача.

Напрыклад, сцэна забойства Караля Дункана паказвалася ў аль-

Юрась Цвірка ў ролі Макбета.

Фота Марыны КАТЛЯРОВАЙ

танцы, якая знаходзілася ваддаль. Але і там удалося зладзіць тэатр ценяў, запланаваны рэжысёрам на Вялікай сцэне Коласаўскага. Фігура Макбета-забойцы вырастае на вачах гледача. Артыстам спрыяла поўня, што асвятляла сцэнічную пляцоўку.

Вынікам гэтай паездкі стала дамоўленасць паміж кіраўнікамі двух тэатраў аб удзеле коласаўцаў у наступным, XVI фестывалі "Мельпамена Таўрыі" са спектаклем "Песні ваўка" Вячаслава Паніна і гастроліх Нацыянальнага акадэмічнага драматычнага тэ-

атра імя Якуба Коласа ў Херсоне. А між іншым, Херсон дзякуючы "Мельпамене Таўрыі" — горад надзвычай тэатральны. Білеты на спектаклі замаўляюць за месяц наперад.

Святлана ДАШКЕВІЧ
Віцебск

Прэм'ера

Вернісаж

Пад час балу пад адкрытым небам у Музеі народнай архітэктуры і побыту адбылася канцэртная прэзентацыя мюзікла Уладзіміра Кандрусевіча і Алены Туравай "Соф'я Гальшанская". У галоўнай ролі — Вольга Жалезская. Фота Аляксандра ДЗМІТРЫЕВА

На вернісажы народнага мастака СССР Аляксандра Шылава адбылася сустрэча расійскага маэстра з беларускім творцам Андрэем Смаляком. Фота Юрыя ІВАНОВА

Камертон

Расстаўляйце ў нотах націскі!

Аповеды пра тое, што маладым беларускім творцам цяжка "прабіцца", здаецца, хутка сьдудць у нябыт, бо за справу ўзяліся самі музыканты і кампазітары акадэмічнага напрамку. З'яднаўшыся ў суполку "Мастацкі націск" ("Art attack"), яны зладзілі серыю канцэртаў і выпусцілі зборнік фартэп'янальнай музыкі. Наперадце — аўдыявыданні, імпрэзы з мастакамі, літаратарамі...

націску" ў Дзяржаўным літаратурным музеі Янкі Купалы ў чарговы раз даказаў зваротнае: цікавая, добра спланаваная ініцыятыва заўсёды знайдзе падтрымку.

— Мы вельмі ўдзячны супрацоўнікам музея, — кажа лідар "Мастацкага націску" Андрусь ЯКУШАЎ, — што яны пайшлі нам на сустрэчу, дазволілі вольны ўваход, нават самі зрабілі афішы. Дарэчы, Купалаўскі музей не ўпершыню адкрывае дзверы для беларускіх кампазітараў, але раней такія імпрэзы ладзілі ўжо прызнаныя майстры.

— Пэўна, і зараз вашы выкладчыкі вам дапамагалі, вялі перамовы? Бо ўсе вы пакуль вучыцеся ў Акадэміі музыкі, і летась канцэрт суполкі праходзіў у сценах вашай alma mater...

— Якраз з-за гэтага і ўзнікаюць часам праблемы: кампазітары баяцца пашырыць сваё даволі вузкае музычнае кола. А слухача трэба заваёўваць! І рабіць гэта самім, а не спадзявацца на кагосьці. Таму і на-

зва — "Мастацкі націск". Ну а наша супрацоўніцтва з музеем пачалося з таго, што мы дапамагалі "музычна аформіць" адну з выставак — таксама, між іншым, найноўшымі беларускімі творамі. Усім спадабалася — і мы вырашылі прадоўжыць.

— Вашы маскоўскія калегі назвалі сваю суполку "МолОт", вы — "...Націск", быццам у пра-

эмоцый. Але ёсць і беларускамоўны пераклад слова "націск", звязаны з правільна расстаўленымі "акцэнтамі", а тыя, як вядома, датычацца не толькі вымаўлення. Мы ставім націск на акадэмічным мастацтве — у супрацьвагу папсавому, скіраванаму на маскультуру. І спадзяёмся на далейшае супрацоўніцтва з іншымі маладымі беларускімі творцамі.

"Кампазітары баяцца пашырыць сваё вузкае музычнае кола. А слухача трэба заваёўваць! І рабіць гэта самім, не спадзеючыся на кагосьці".

цяг руху "Бура і націск" часоў рамантызму. Не надта ваяўніча?

— Мы свядома ўлічвалі "паралелі" з нямецкімі рамантыкамі, тым больш, што і творы ў нас вельмі розныя, далёка не ўсе яны канструктыўскія, куды больш — адкрыта рамантычных, якія апелююць да

Можна было б арганізаваць, да прыкладу, мастацкую выставку, дзе прагляд экспазіцыі "мадуляваў" бы ў музычна-паэтычную вечарыну, нязмушаныя стасункі з усімі прысутнымі. Ётак жа можна збіраць творы на гэтую тэму — сінтэз мастацтваў заўсёды дае нейкі новы погляд.

— А публіку як збіраеце праз "сарафаннае радыё"?

— Самы дзейсны метад — нават не праз афішы, а праз аб'явы ў Інтэрнэце, сацыяльных сетках. Найперш разлічваем на студэнтаў творчых ВНУ, навучэнцаў сярэдніх спецыяльных устаноў. А хто зацікавіўся, і сапраўды сяброў прыводзіць — цэлымі кампаніямі! Мы ж, у сваю чаргу, публіку імкнёмся асабліва не "перагружаць": канцэрт павінен доўжыцца прыблізна гадзіну, а праграма — быць максімальна разнастайнай...

Словы са справай не разышліся: акрамя інструментальных твораў для розных складаў (і ў выкананні сакурнікаў — лаўрэатаў міжнародных конкурсаў, стыпендыятаў спецфонду Прэзідэнта па падтрымцы таленавітай моладзі) гучалі і апрацоўкі беларускіх народных песень для вакальнага квартэта, раманы на вершы Уладзіміра Караткевіча, Ніны Мацяш.

Надзея БУНЦЭВІЧ

“Да зімы чытаць не буду!”

Пакуль дабіраліся да **Дзяржынскага раёна**, вырашылі, што храналагічнай пазнакай часу пры падрыхтоўцы матэрыялу грэбаваць не варта, бо, вядома, бібліятэкі і клубы маюць свае рэжымы працы, зручныя для іх і насельніцтва. Карацей, улічылі, што пэўныя ўстановы цягам дня будуць зачынены на абедзены перапынак...

У вёску **Баравое** трапілі недзе аб 11-й. Гандлёвы цэнтр на той момант быў зачынены насуперак усім графікам. А вось ля замкнёных дзвярэй бібліятэкі чакалі нядоўга: літаральна праз хвіліну са стосам свежай прэсы прыйшла бібліятэкар Ніна Чорная. “На пошту забягала”, — патлумачыла яна. Неўзабаве з’явіліся і першыя чытачы. Не адзін і не два, дарэчы. Пенсіянерка Зінаіда Антонаўна Іваніцкая бібліятэкара хваліць: “Заўжды патрэбную кнігу падбярэ”. А падабраць ёсць з чаго. Апошнім часам фонды папоўніліся, як кажа Ніна Чорная, сотнямі кніг. Увага аддзела культуры да сельскіх бібліятэк — самая пільная. Ды толькі вось колькасць чытачоў беззваротна падае — за кожнага падлетка трэба змагацца. І Ніна Чорная змагаецца: распавяла пра безліч мерапрыемстваў, у тым ліку краязнаўчых. На Бараўскай гары, аказваецца, жылі паны Дыбоўскія, валодалі на Койданаўшчыне маёнткамі ды фальваркамі. Ад той раскошы засталася толькі каплічка. Вось вам і брэнд... Але ўсё роўна “жывых” чытачоў набярэцца не больш за сотню.

Баравое — аграгарадок з 2007 года. Тут — больш за 500 падворкаў. Сотня актыўных чытачоў — мала, на наш погляд. Але і ад камп’ютарнай явы сённяшняга жыцця не схаваешся. На вясковых вуліцах, як распавядае Чорная, з зайздроснай перыядычнасцю з’яўляецца легкавік Белтэлекама, падключэнне Інтэрнэту ледзь не штодня ладзіцца. А фраза чытачоў сярэдняга веку “Да зімы чытаць не буду!” даўно стала крылатай.

Інфрачырвонае святло

Трэба сказаць, што беларускую сталіцу і даволі буйны аграгарадок “Баравое” аддзяляюць усяго 50 кіламетраў. Тым не менш, вырвацца на адпачынак, на тую ж дыскатку ў Мінск, можа сабе дазволіць далёка не кожны: аўтобусы па гэтым маршруце курсіруюць толькі пару разоў на дзень. А таму застаецца спадзявацца ці на ўласную машыну, ці на мясцовы Сельскі дом культуры. Але наколькі гэтыя спадзяванні апраўданы? Згодна з распрадакам працы, Дом культуры ў чацвер (менавіта ў гэты дзень і пачалася наша вандроўка) адчыняецца а 12-й гадзіне. Мы прыйшлі трохі раней і прыемна здзівіліся: дырэктар СДК Алена Жыбуль ужо займалася надзённымі працоўнымі клопатамі. Працуе ж Алена Вітальеўна на гэтым аб’екце з 1984 года.

Як аказалася, мы прыехалі ў, скажам так, эксперыментальны раён. Справа ў тым, што, па словах Алены Жыбуль, колькі месяцаў таму быў створаны Дзяржынскі раённы цэнтр культуры і народнай творчасці, які размясціўся ў вёсцы Станькава. Менавіта з гэтай структурай цяпер і каардынуюць сваю дзейнасць дамы культуры раёна. Акрамя таго, да Бараўскога СДК былі далучаны сельскія Дом культуры і клуб — “культурныя пляцоўкі” вёсак Журавінка і Ксілавічы.

Акцыя “К”: журналісткі аўтапрабег па СДК і не толькі

Чарговы творчы праект “К” працягвае рэдакцыйную традыцыю летніх журналісткіх вандровак па беларускіх рэгіёнах. Сёлета выкарысталі для камандзіровак фармат аўтапрабегу. 6 — 8 чэрвеня мы паглядзелі, як наладжана работа сельскіх устаноў культуры Міншчыны, Брэстчыны і Гродзеншчыны.

Пад час аўтапрабегу мы пастараліся адшукаць у бібліятэках ды клубах цікавыя праекты, звязаныя з развіццём сельскіх брэндаў. Гэтая тэма апошнім часам стала ці не самай галоўнай у пераліку пытанняў, магчымаць вырасцення якіх аналізуе рэдакцыйны аддзел рэгіянальнай культуры. І ўвогуле, вельмі хацелася ўбачыць, як і чым жыве беларуская вёска — не толькі аграгарадок, але і паселішча, якое прынята называць аддаленым ды маланаселеным.

У сённяшняй публікацыі гаворка — пра стан культурных спраў у Мінскай вобласці.

Клуб згарэў —

У пошуках вясковага брэнда: знаходкі і расчараванні

“Don’t stop Петрашэвічы”.

Развітаўшыся з мясцовымі аратымі на ніве культуры, наша каманда вырашыла бліжэй пазнаёміцца з навакольнымі краёвамі і паспрабаваць самастойна знайсці адметныя брэнды. Як аказалася, не дарэмна. Літаральна за чвэрць гадзіны мы паспелі

перад выездам на Брэсцкую шашу вырашылі наведаць гістарычную славунасць мясцовасці: незвычайнае мураванае збудаванне ў выглядзе ратонды — старадаўнюю капліцу Дыбоўскіх, шляхецкага роду, вядомага з XVI стагоддзя. Капліца размяшчаецца на ўзгорку, за некалькі кіламетраў ад цэнтры Баравога. Цікава, што ўласна родавы маёнтак Дыбоўскіх знаходзіўся на тэрыторыі сённяшняга аграгарадка.

Што да цыліндрычнага храма-ратонды, дык, як сведчаць гістарычныя звесткі, збудаваны ён быў на пачатку XX стагоддзя з цэглы і бутавыя каменю. У інтэр’еры помніка, па перыметры цокальнай часткі, размешчаны лучковыя нішы для пахаванняў. Насупраць прамавугольнага ўваходнага праёму — алтарная ніша, над якой цяпер вісіць самаробны крыж. На жаль, капліца была разрабавана ў 1939 годзе і да нашага часу знаходзіцца далёка не ў лепшым стане. Праўда, нельга не адзначыць і руплівасць мясцовых улад, якія, не маючы відавочнай выгады, усё ж даглядаюць аб’ект: побач з каплічкай — добры газон. У выніку, пры адпаведным маркетынгам-вым падыходзе, на пляцоўцы побач з незвычайным архітэктурным помнікам можна разбіць маляўнічы парк, які яшчэ больш прывабліваў бы турыстаў наведаць Баравое.

Да слова, і ў мясцовым Доме культуры задумваліся над правядзеннем побач з капліцай творчых мерапрыемстваў, да прыкладу, літаратурных святаў. Абмяркоўвалася гэтаксама пытанне на ўзроўні аддзела культуры

абаграванню: у выніку цяпло ідзе не на абагрэў паветра, а непасрэдна да людзей.

Але за кошт чаго зарабляе ДК грошы? Вядома ж, за кошт масавых мерапрыемстваў, дыскатак. На Новы год быў сапраўдны аншлаг: 150 чалавек. У сярэднім жа на танцпляцоўцы збіраецца каля пяцідзiesiąці аматараў музыкі. Пры гэтым кожнаму — свая дыскатка. У прыватнасці, на пастаяннай аснове дзейнічаюць тры музычныя праграмы, разлічаныя на розныя ўзроставыя катэгорыі, у тым ліку і для тых, каму 18 і больш. Гэта прадываана часавымі абмежаваннямі, згодна з якімі пасля 22-й гадзіны ў клубе павіна заставацца толькі дарослая аўдыторыя.

Надаецца ўвага і захаванню мясцовых абрадаў. Так, пры ДК два гады таму з’явіўся дзіцячы фальклорны гурток, сваімі сіламі быў адноўлены валачобны абрад. Супрацоўнікі ДК праводзяць фальклорныя святы і ў бліжэйшых вёсках, для чаго бяруць мікра-аўтобус у аддзеле культуры. Што ж да планаў Бараўскай установы культуры, дык цяпер перад ёй стаіць задача далучыцца да Рэспубліканскай праграмы па адраджэнні традыцый спуцкіх паясоў.

Паважаныя чытачы! Нам цікавае ваша меркаванне па тэмах сённяшняга нумара. **Пішыце** на адрас: 220013, г. Мінск, пр-т Незалежнасці, 77, альбо на электронную скрыню kultura@tut.by, **тэлефануйце** ў рэдакцыю па нумары 8-017-286-07-97, **абмяркоўвайце** тэму на www.facebook.com/kimpressby, www.twitter.com/kultura_by, www.vk.com/kimpressby!

Дзяржынскага райвыканкама, але да гэтага часу бакі не вызначыліся з фарматам і зместам будучай дзеі.

Бабуля ў Петрашэвічах, якая паказала, дзе месціцца закінуты клуб, ззначыўшы, што і "культуры няма, і аўтаграмы не дачакацца" (падобную фразу, дарчы, мы будзем чуць цягам трох камандзіровачных дзён), нека нейпрыкмет вярнула мяне ў юнацтва... Вось такая прыкладна вёска — гэтак ж маленькая, утульная, з буслянкай ды нейтаймоўным птушыным хорам, — дзе жылі сёстры маёй маці (гэтак ж ветлівыя, як і бабуля з Петрашэвіч), знаходзілася штогод у маім поўным летнім распараджэнні. Усё было гэтакім жа: і прырода, і ветлівасць сялян... Але вось людзей тых было ў пяць разоў больш. І колькасць моладзі павялічвалася пад вакацыі на столькі ж. І ад свойскіх кароў ды быкоў не было спакою. І клуб працаваў суткамі, бо калі загадчыца стамлялася ад наплыву адпачываючых, дык проста аддавала маладзёнам клубныя ключы... І танцы пастя 22.00 ніхто не адмяняў. Карацей, мы былі шчаслівымі. Ці вернем былое?..

рэў. Моладзь піша скаргі, бо "дзікі" адпачынак на стадыёне іх не задавальняе, а сітуацыя не змяняецца ўжо колькі гадоў...

Скіроўваемся ў мясцовыя ўладныя структуры. Тая сітуацыя, калі без каментарыя не абсысця. Старшыня сельсавета Уладзімір Гарохавік кажа, што, сапраўды, клуб — "пагараты", вяскоўцы супраць такога станавішча, а моладзь піша скаргі ("А вы не па скарзе прыехалі?"). Аднак вышэйстаячае начальства вырашыла, што новы клуб у аграгарадку ўзводзіць не мае сэнсу. А ён, старшыня сельсавета, ці ж мае пра-

ва абварагаць рашэнні начальства? Тыя ж рашэнні ўзніклі, відаць, з-за таго, што мясцовы прыватнік выкупіў рэшткі клубнага памяшкання, пачаў іх аднаўляць і паабяцаў, што пераўтворацца яны ў камерцыйны забаўляльны цэнтр. Дзе той прыватнік, дзе той цэнтр? А да Стоўбцаў — два кіламетры, на танцы праз поле па шашы не набегаешся.

Словам, моладзь Заямнага працягвае скардзіцца. А мы вырашаем праз пэўны час звярнуцца да тэмы больш грунтоўна і абавязкова — з удзелам прадстаўнікоў Пастаянных камісій Палаты прадстаўнікоў і Са-

вета Рэспублікі Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь, якія займаюцца пытаннямі адукацыі, культуры і навукі.

Пірычнае адступленне Кастуся Антановіча

Вядома ж, лета — час адпачынку. І культасветработнікі тут — не выключэнне. А таму ўсе "запіскі", пакінутыя на дзвярах, не павінны выклікаць нейкага абурэння. Іншая справа — замест такіх пасланняў хацеўся б бачыць паўнаватрасную афішу (няхай сабе і раздрукаваную на аркушы паперы) з пералікам бліжэйшых мерапрыемстваў, прадастаўле-

ных у клубе паслуг штатту настольнага тэніса ці бильярда, не кажучы ўжо пра інфармаванне аб разнастайных майстар-класах для тых жа дачнікаў...

Чарговы аб'ект нашай экспедыцыі абумовіў велічны праваслаўны храм у вёсцы **Вішнявец** Стаўбцоўскага раёна. Праязджалі побач і не маглі не спыніцца ды сфатаграфавачы на памяць гэты цікавы помнік айчынай архітэктуры... Мясцовая ўстанова культуры, дзе месціцца СДК, бібліятэка, школа мастацтваў, нагадвае здаля старадаўні дыктоўны гмах. Але толькі здаля...

Падшылі да дзвярэй магутнай будыніны, глянулі на распарадак працы (у ДК толькі пачаўся абедзены перапынак) і са шкадаваннем скіраваліся ў бок аўтамабіля. Але, не паспеўшы завесці рухавік, мусілі вярнуцца: на ганку ДК з'явілася сімпатычная дзяўчына. Як аказалася, Дар'я Каменка — выкладчык школы мастацтваў, кіраўнік тэатральнага гуртка "Іскрынка". Як сказала Дар'я, у гуртку, які паспеў "засвяціцца" далёка за межамі раёна, — 21 падлетак. Сімвалічны і яго рэпертуар: тэатр актыўна выкарыстоўвае творчасць славагана земляка — Якуба Коласа.

Разам з Дар'яй Каменка мы прайшліся вакол будынка. Калі-

Пірычнае адступленне Яўгена Рагіна

Пытанне знікла?

А вяскоўцы — супраць

У **Стаўбцоўскім раёне**, уцякаючы ад наваліччых хмар, натрапілі на вёску **Кучкуны**. Як падалося, вельмі тыповае для Беларусі дачнае паселішча: хаты, абштыя сайдынгам, спадарожнікавыя антэны, актыўныя завіханні на градах... Установу культуры знайшлі толькі ў суседняй (праз шашэйку) вёсцы **Ябланюка**. Спыніліся ля калонкі папіць вады. Тут жа сустрэлі гаваркога веласіпедыста гадоў сарака. Ён у ахвотку раставёў, што на месцы вялікага дыктоўнага клуба нейкі прыватнік узвёў сабе хаціну. У Ябланюцы ў выніку аптымізацыі застаўся клуб-бібліятэка. Але, па словах веласіпедыста, на танцы моладзь соды не ходзіць, бо прывыкла іх ладзіць на ўласных падворках з абавязковымі шашлыкмі і зусім не салодкімі напоямі. Парадаксальна, але факт: калі няма выбару, выбар бывае змушаны пашырацца...

У клубе-бібліятэцы словы суразмоўцы мы, на жаль, пацвердзіць не змаглі: абвестка на дзвярах паведамляла, што загадчык да 10 чэрвеня — у адпачынку. Так што палюбаваліся старанна прыбранай прылеглай тэрыторыяй з кветнікамі ды адправіліся ў **Слабаду**, дзе, як паведамлілі вяскоўцы, клуб адрамантаваны і здатны на самыя разнастайныя — на выбар — платныя паслугі. Але і тут на дзвярах нас сустрэла абвестка, што кіраўнік установы адсутнічае: выправіўся ў аддзел культуры.

Дзень схіляецца да вечара, а наша "Хонда" мінае вёску **Сцяцкі**, якая павольна пераходзіць у вёску **Заямнае**. У апошняй — пашанотны аграгарадоцкі статус. Шукаем СДК. Мажны дзядзька кажа, што клуб у іх — "пагараты", інакш кажучы, беззваротна згарэў, як летні дзень у чэрвені, аж пяць гадоў таму. Аграгарадок без СДК? Мы не паверылі. З гадзіну нас пераконвалі ў гэтым мясцовыя старшакласнікі, юнакі і дзяўчаты гадоў пад дваццаць, людзі больш сталага веку. Карціну намалявалі такую: бібліятэка знаходзіцца ў школе, а клуб, сапраўды, даўно зга-

С 15:00 901800
клуб закрыты,
ухало 500 чел
культуры.

сыці магутнае збудаванне сёння развальваецца літаральна на вачах... Сцяна з левага боку будынка знаходзіцца ў аварыйным стане... Небяспечна выходзіць і на балкон Дома культуры...

На жаль, пакуль мясцовы аддзел культуры ніяк не адрэагаваў на такую сітуацыю. Прынамсі, апошнім часам хоць нейкіх захадаў зроблена не было. Тым часам, у актавай зале прагнулі падлога — і гэта там, дзе пастаянна знаходзіцца дзеці... Што ўжо ў такім выпадку казаць пра касцюмерную, якую пастаянна залівае дажджом... Даводзіцца выкарыстоўваць плёнку, падстаўляць ведры... А глядзячы на старыя аконныя шыбы, думаецца, што зімой у памяшканні захоўваецца "спартанскі рэжым": вельмі холадна. Тым не менш, дзеці, якія зусім нядаўна пайшлі на летнія канікулы, з нецярглівасцю чакаюць заняткаў у гуртку.

Уражанне ад першага дня аўтапрабегу — неадназначнае. Дык мо сапраўды будучыня рэгіянальнай культуры — за камерцыйнымі забаўляльнымі ўстановамі? Яны мо хоць нейкім чынам прасочаць за непаўнагадовымі, якія ніяк не жадаюць сядзець па дамах пасля дзясятай вечара? Логіка (асабліва калі згадаць Заямнае на Стаўбцоўшчыне) — досыць сумніўная. Але аптымізацыя, як нам падалося, выбару не пакідае...

Яўген РАГІН і Кастусь АНТАНОВІЧ, нашы спецыяльныя карэспандэнты Мінск — Мінская вобласць — Брэсцкая вобласць — Гродзенская вобласць — Мінск Фота аўтараў

P.S. Наступныя артыкулы журналісцкага аўтапрабегу будуць прысвечаны развіццю сельскіх устаноў культуры Мінскай, Брэсцкай і Гродзенскай абласцей.

- На здымках:
1. Будынак колішняга Петрашэвіцкага СК.
 2. Сімвалічныя надпісы на Петрашэвіцкім СК.
 3. Капліца-ратонда непадалёк ад Баравога.
 4. Чарговы наведвальнік Бараўскай бібліятэкі.
 5. Дырэктар Бараўскага ДК расказвае пра дасягненні і клопаты.
 6. Кіраўнік тэатральнага гуртка з вёскі Вішнявецкага Дар'я Каменка.
 7. Падобны надпісы суправаджалі маршрут неаднарадова.
 8. Усё, што засталася ад СДК вёскі Заямнае.
 9. Хадзіць каля гэтай сцяны Вішнявецкага СДК небяспечна.

Агульнае пірычнае адступленне

Фестываль

Фэст "Звіняць цымбалы і гармонік" шаснаццаты раз праводзіцца ў Паставах як міжнародны. У ім удзельнічалі ўсе вобласці Беларусі і сталіца, а таксама Венесуэла, Латвія, Літва, Польшча, Расія, Украіна. Сярод гасцей фестывалю — Нацыянальны акадэмічны аркестр краіны імя І.Жыновіча, Дзяржаўны камерны аркестр Беларусі...

Кіраўнік ансамбля Мікалай Галючак сумяшчае творчую працу з навуковай дзейнасцю. У рэпертуары ансамбля знойдзены баланс паміж народнай музычнай традыцыяй і эстрадным відовішчам. У Паставы гурт прыежджаў у трэці раз, у Парыж — упершыню.

Як "рэнесанс" згадваюць парызжане дзейнасць ксяндза Ёзаса Булькі. Ён збудаваў у вёсцы нейкае падабенства Эйфелевай вежы з крыжом на вяршыні, планаваў узвесці побач краяўны музей. Але не паспеў...

рыканскага культурнага цэнтра імя Сімона Балівара ў Мінску. Кіруе гуртом Херарда Эстрада Марцінэс — дыпламат, музыкант, кампазітар. Ансамбль складаецца з беларускіх студэнтаў, якія вывучаюць іспанскую мову і лацінаамерыканскую культуру.

Трэба аддаць належнае творчаму і арганізацыйнаму таленту спадара Эстрада, які здолеў сабраць каманду. Я запытаўся ў яго, ці не прыходзіла яму, прапагандысту культуры сваёй радзімы ў Беларусі, думка заняцца на такім жа ўзроўні распаўсюджаннем беларус-

Аляксандра Фінскага другі год запар ладзілі пленэр, у выніку якога Паставы ўпрыгожыў памятны знак у гонар фестывалю. У мясцовага кіраўніцтва ёсць намер праводзіць такія пленэры штогод і ўвогуле больш цесна супрацоўнічаць з Акадэміяй. Няхай бы, да прыкладу, дыпломнікі згаданай кафедры выступалі на абарону скульптуры, замоўленыя Паставамі.

Крыху эканомікі

Інфармацыйнымі нагодамі апошнім часам становяцца прыклады дзяржаўнай рэстаўрацыі буйных замкаў і палацаў, набыцця і аднаўлення прыватнымі інвестарамі аб'ектаў старадаўняй архітэктуры. Балазе некалькі гадоў існавала магчымасць купіць сядзібны ўсяго за адну базавую... Праўда, не заўсёды новыя ўласнікі разумеюць, што пасля набыцця такой маёмасці іх чакае вялікі фронт прафесійных рэстаўрацыйных работ. А таму маецца шмат прыкладаў, калі замест аўтэнтчных элементаў будынка з'яўляюцца іх сучасныя і зусім не дарэчныя адпаведнікі. Аднак ці можна пасля непрафесійнай рэстаўрацыі лічыць помнік аўтэнтчным? Пра гэта дыскусавалі выкладчыкі і слухачы "Нясвіжскай акадэміі" пад час "круглага стала", які адбыўся ў сценах Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта культуры і мастацтваў.

Пастаўскі фестываль: "ратацыя", навацыі і эканоміка

Рэзерв патэнцыялу

Некамерцыйнасць

За час, што прайшоў з першага фестывалю ў 1989-м, склалася рэжысура, зручная і звыклая як для глядачоў, так і для артыстаў. Але дбаюць у Паставах і пра "ратацыю" творчых кадраў. У прыватнасці, мастацтва памежных з Беларуссю краін прысутнічае на фэсце стабільна, але ансамблі і выканаўцы штогод новыя. Асабліва багатая геаграфія ад Расіі і Украіны. На пытанне карэспандэнта "К", чым вабіць іх пастаўскі фестываль, артысты ансамбля "Куране" з Курскай вобласці адказалі: "Тут артысты могуць рабіць тое, што даспадобы ім самім, а не тое, што дыктуе музычны рынак". Па іх словах, трапіць на сцэну фестывальных цэнтраў Расіі па кішэні далёка не ўсім носьбітам народнай культуры: там — камерцыйны чыннік.

Парыжскія гастролі

На другі дзень фестывалю, пасля традыцыйнага конкурсу "Хто каго?", артысты раз'язджаюцца па навакольных мястэчках і вёсках. Даведаўшыся, што кіеўскі ансамбль "Будьмо!" збіраецца выступаць у Парыжскім сельскім доме культуры, я напасіўся на вандроўку. Па-першае, хацелася папрысутнічаць на паўнаватасным канцэрце ўкраінскіх артыстаў (на адкрыцці і закрыцці фестывалю, а таксама на конкурсе "Хто каго?" яны выконваюць толькі па адной песні), па-другое — хацелася ў Парыж...

Пабачыўшы, з якім захапленнем украінцы фатаграфаваліся побач з дарожным указальнікам "Парыж" і пад шылдай Парыжскага сельскага дома культуры, я зразумеў, што яны сюды і ехалі, каб потым сказаць, што былі ў Парыжы. І канцэрт (каля дваццаці нумароў) музыканты "Будьмо!" для перапоўненай залы СДК адпрацавалі сумленна.

Гурт "Будьмо!" Кіеўскага дзяржаўнага інстытута культуры быў створаны ў 1994 годзе студэнтамі гэтай установы. Сёння ўсе ўдзельнікі ансамбля — прафесійныя музыканты, студэнт сярод іх — толькі адзін.

Парыж мае некалькі помнікаў даўніны, маляўнічыя краявіды і гаспадарчую базу. Тут знаходзіцца адна з лепшых у краіне рыбных гаспадарак. Добра, што "ўкраіна" раёна мае свой "кавалак" ад пастаўскага фестывальнага пірага. Былі ў мясцовым СДК і беларускія артысты, і замежныя. Хочацца спадзявацца, што ў недалёкай перспектыве на гастролі ў мясцовы Парыж выканаюць і зоркі будучы прыежджаць не толькі дзеля таго, каб сфатаграфаваліся ля дарожнага указальніка...

"Венесуэла, Айчына дарагая!"

З гэтай песняй выходзіў на сцэну гурт "Алі Прымера" Лацінаамер-

кай культуры ў Венесуэле? Ён адказаў, што думка гэтая — слухная і гэўныя захады для яе рэалізацыі робяцца.

Літаратура плюс мастацтва

Навацыя фестывалю — адкрыццё мастацкай выстаўкі па выніках пленэру, прысвечанага 180-годдзю Альфрэда Рамера, ураджэнца гэтых мясцін, і літаратурна-музычная імпрэза з удзелам членаў літаратурнага аб'яднання "Світанак" ды пісьменнікаў Навума Гальпяровіча і Анатоля Бутэвіча. Такім чынам, свята набыло новую грань.

А студэнты кафедры скульптуры Акадэміі мастацтваў пад кіраўніцтвам знамага майстра

Добрую арганізацыю фестывалю адзначаюць усе. Як журналіст я ўдзячны арганізатарам за вычарпаную і своечасовую інфармацыю. Кожны прадстаўнік СМІ акрамя брашуры з праграмай фэсту ды звесткамі пра ўдзельнікаў атрымаў "памятку куратара". Там былі пазначаны даты прыезду і ад'езду ўдзельнікаў, месцы пражывання, выступленні, нумар транспарту, кардынаты куратара, што іх аплякуе. Я меў магчымасць упэўніцца ў тым, наколькі гэтая памятка зручная рэч. Гледачы ж, думаю, былі ўдзячныя за новы плазменны экран на плошчы, на які транслявалася тое, што адбывалася на сцэне. Былі і іншыя прыемнасці з эфектам навізны.

Аднак, як слухна адзначыў "хросны бацька" Пастаўскага фэсту Тадруш Стружэцкі, зараз — добра, а можа — і павінна — быць лепш. У прыватнасці, фестываль можа паступова пераходзіць на самаакупнасць, а ў перспектыве — і прыбытак прыносіць. Ужо сёння можна прадаваць білеты на канцэрты камернай музыкі, што праходзяць у касцёле бясplatна. Кошт мае стаць пад'ёмным для мясцовай публікі. Але праз гэта бюджэтныя выдаткі на фестываль будуць меншыя.

Форум мог бы прымаць больш гасцей, каб была вырашана праблема іх размяшчэння. Мясцовае кіраўніцтва плануе ў перспектыве размяшчаць гасцей па аграсядзібах. Выгада для гаспадароў — відавочная, але ці шмат знойдзецца ахвотных плаціць за суткі суму, адпаведную 150 долларам? Зрэшты, калі над праблемай задумаліся, дык гэта ўжо крок да яе вырашэння. Яшчэ гаворка ішла пра тое, што непадалёк — Нарач, а значыць, наведанне канцэртаў можна ўключыць ў праграму адпачынку турыстаў. Гэта ўжо ўзровень міжраённай культурнай кааперацыі. Ды і рэзервы самой Пастаўшчыны, скажам шчыра, заздзейнічаны яшчэ не ўсе. Значыць, перспектывы можна акрэсліваць.

Пётра ВАСІЛЕЎСКИ, наш спецыяльны карэспандэнт Мінск — Пастаўскі раён — Мінск Фота аўтара

Пленэр

А кароль — у Ружанах!

У мінулым нумары мы распавядалі пра пленэр з нагоды фестывалю "Ружанская брама". І вось сквер у цэнтры горада быў упрыгожаны кампазіцыямі разьбяроў.

На здымку: работа Міколы Задрэйкі "Кароль Уладзіслаў IV Ваза", а на другім плане — "Фрэйліна Каралева" Ірыны Кушнярук.

Фота Ларысы БЫЦКО

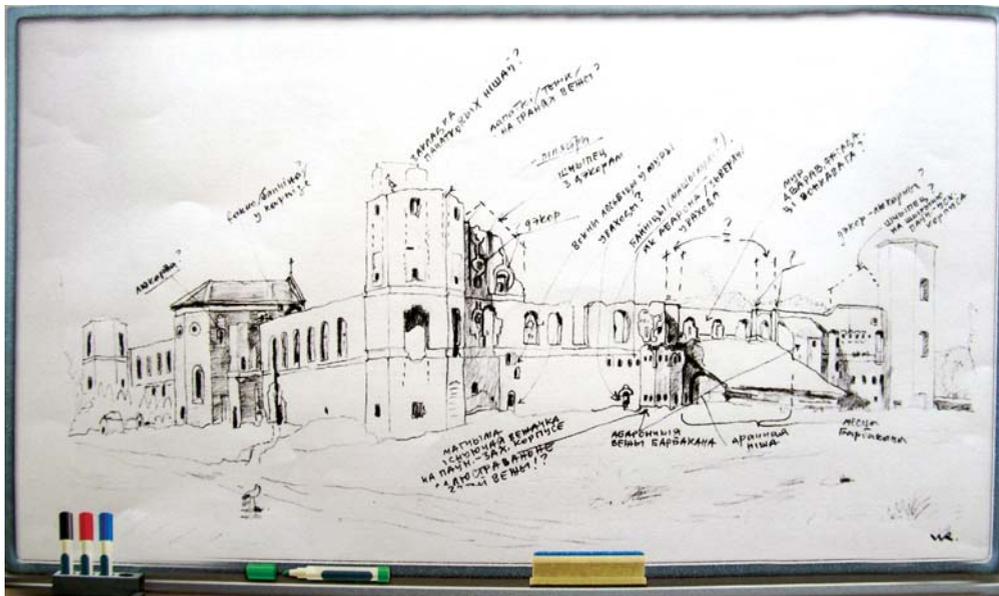
Беларускага камітэта ICOMOS Ігар РАХАНСКІ, — а таму вельмі важна вызначыць, хто якую ролю выконвае. Як іх намаганні аб'яднаць, не прычыніўшы шкоды аб'екту, — тэма асобнай гаворкі. Самае галоўнае — трэба перавесці працэс рэстаўрацыі з поля канфліктаў у поле кансалідацыі.

Мінус тысяча помнікаў

У той жа час, па словах Лідзіі Клюпш, у Польшчы апошнім часам вядзецца дыскусія адносна рэстаўрацыйнай дактрыны. Кропкай адліку пры правядзенні рэстаўрацыі плануецца ўзяць палажэнне аб тым, што аб'ект лепш захаваецца, калі будзе выкарыстоўвацца тым або іншым чынам. Але ці мае права на існаванне гэтая пазіцыя? "Асабіста я выступаю супраць такога палажэння. Можна прыгадаць прыклад расійскай царскай турмы, якая апынулася ў цэнтры гандлёвага цэнтры "Плаза". Маюцца падобныя прыклады і ў Польшчы. Думаецца, у многіх выпадках інвестараў цікавіць не лёс помніка, а валоданне выгаднай тэрыторыяй", — адзначыла каардынатар "Нясвіжскай акадэміі".

Выступоўца паведаміла, што для захавання аўтэнтычнасці аб'ектаў і нават самога іх існавання вялікай перашкодай з'яўляецца сістэма катэгорый помнікаў гісторыка-культурнай спадчыны. Так, у Польшчы сёння прыкладна 65 тысяч аб'ектаў маюць ахоўны статус, большая частка з якіх — 3-й і 4-й катэгорый. Але, на думку спецыяліста, нашы суседзі зараз не ў стане забяспечыць іх паўнаважнасцю ахову. У выніку такога становішча рэчаў краіна масава страчвае помнікі, знакавыя для пэўных мясцовасцей, рэгіёнаў. Паказальны факт: штогод адбываецца зверка аб'ектаў, унесеныя ў Нацыянальны рэгістр, і, да прыкладу, летась Нацыянальны інстытут спадчыны ў Варшаве не далічыўся тысячы помнікаў. Таму, на думку Лідзіі Клюпш, няма агульнага "рэцэпту", як дзейнічаць у адносінах да ўсіх аб'ектаў спадчыны. Таксама як і гатовага адказу на пытанне, як разумець аўтэнтычнасць.

Як адзначыў Ігар Раханскі, праблема "катэгарыйнасці" помнікаў існуе і ў Беларусі. Той жа Гальшанскі замак мае ўсяго рэгіянальны статус — 3-ю катэгорыю. Тым не менш, гэта не

Графічная рэстаўрацыя Гальшанскага замка.

Ці можна пасля непрафесійнай рэстаўрацыі лічыць помнік аўтэнтычным?

перашкаджае займацца яго кансервацыяй, аднаўленнем аўтэнтычнага культурнага ландшафту. Пацвярджае гэта і прыклад аб'екта з больш высокім катэгарыйным статусам. Так, як паведаміў Аляксандр КАЧАНОЎСКІ, дырэктар філіяла "Брэстрэстаўрацыяпраект", пры правядзенні рэстаўрацыйных работ у Косаўскім палацы было вырашана размясціць кацельню за 600 метраў ад аб'екта, каб яна сваімі трубама не парушала аўтэнтычны вобраз. Акрамя таго, у свой час у Косаўскім палацы ўсе дымаходы забетанавалі, каб умацаваць сцены. Цяпер жа рэстаўратарам трэба вырашаць, поруч з пытаннямі захавання аўтэнтычнасці, праблемы з ацяпленнем і вентыляцыяй. Ускладняе гэтую задачу, на думку Аляксандра Качаноўскага, праблема падбору добрых матэрыялаў для рэстаўрацыі, паколькі сёння, "дзякуючы" велізарным пошлінам, распрацоўкі вядучых будаўнічых прадпрыемстваў свету для Беларусі практычна не даступныя. У выніку і атрымліваецца стракатасць ды неадпаведнасць элементаў у адрэстаўраваным будынку.

Дык у чым дактрына?

Коп'і — Міру vs. Венецыянская хартыя

Шмат коп'яў адносна гэтай стракатасці было кінута ў бок Мірскага замка, у тым ліку слухачамі "Нясвіжскай акадэміі". Аднак, па словах навуковага кіраўніка кансервацыі Гальшанска-

уменне навізны. Адпаведна, і паліраваны граніт, які многім сёння рэжа вока ў Мірскім замку, паводле задумы рэстаўратара, быў абсалютна дарэчы. Іншая справа, што гэта не адпавядае этычным і эстэтычным патрабаванням да аўтэнтычнага вобраза аб'екта.

У сваю чаргу, на думку дэкана факультэта дадатковай адукацыі

неабходнае для прыцягнення турыстаў сапраўднай аўтэнтыкай у Гальшаных ужо маецца. Гэта і самі руіны, і працэс іх кансервацыі. Усё гэта можна вельмі ўдала сумясціць. Такі падыход апошнім часам пачаў практыкавацца і ў Літве. Па словах Вежавічэне, важна зрабіць візуалізацыю аб'екта, няхай сабе і праз расстаўленыя побач планшэты выявы, аднаўленне хача б фрагментаў аўтэнтычнага ландшафту, паколькі гэта, найперш, — пытанне культурнага выхавання.

Надаў увагу тэме навакольнага асяроддзя вакол старадаўніх палацаў ды сядзіб і Аляксандр Качаноўскі. На яго думку, увагу варта звярнуць на аўтэнтычнасць аб'ектаў садова-паркавага мастацтва, паколькі практычна кожны з беларускіх старадаўніх фальваркаў мае свой непаўторны навакольны ландшафт.

Што ж, сапраўды, гэтая тэма магла б стаць цэнтральнай у рамках наступных курсаў "Нясвіжскай акадэміі", а разам з тым — аднавіць дыскусію адносна падрыхтоўкі кадраў для захавання аўтэнтычнага ландшафтнага дызайну.

Кастусь АНТАНОВІЧ

І ў нас, і ў суседзях на рэстаўрацыі часта працуюць звычайныя будаўнікі. Таму тэндары выйграюць фірмы, якія просяць менш.

га замка Нэлі ДАРАШКЕВІЧ, усё зробленае на гэтым аб'екце, рэстаўратары могуць абгрунтаваць Венецыянскай хартыяй. У аснове першапачатковай канцэпцыі, ідэі рэстаўрацыі Мірскага замка было захаванне толькі аўтэнтычных фрагментаў, а ўсё астатняе, паводле Венецыянскай хартыі, павінна было быць з новых матэрыялаў. Пры гэтым яны мусілі адрознівацца ад арыгінальных фрагментаў. Іншая справа, што архітэктар прыўнёс сваё раз-

БДУКІМ, каардынатора "Нясвіжскай акадэміі" з беларускага боку Ігара ГАРНАКА, Мірскі замак — спадчына некалькіх стагоддзяў, розных стыляў. А таму разумець аўтэнтычнасць, арыентуючыся выключна на рэстаўрацыйныя матэрыялы, не зусім правільна.

У той жа час, абраны зусім іншыя падыходы да рэстаўрацыі Гальшанскага замка. Галоўная задача — кансервацыя аб'екта без выкарыстання новых матэрыялаў.

Рэйтынг ідэй з інтэрнэт-прасторы

"Параіцца" з камп'ютарам

1. Відэастасункі

Днямі на Гомельшчыне прайшла чарговая відэаканферэнцыя. Пры дапамозе мультымедынай тэхнікі кожны райвыканкам, у тым ліку і наш — Жлобінскі, — кантактаваў з аблвыканкамам. Кіраўніцтва Гомельшчыны абмяркоўвала з кіраўніцтвам раёна ды прадстаўнікамі аддзелаў культуры, ідэалогіі і г. д. пытанні сацыяльнага развіцця. Гаворка ішла і пра клопат сённяшніх сельскіх устаноў культуры. Было б цудоўна, каб такую тэхнічную занятасць у перспектыве займелі і структурныя падраздзяленні нашага аддзела.

2. Краязнаўчы "вышук"

У раёне — 40 бібліятэк. 13 з іх — камп'ютарызаваныя і маюць выхад у Інтэрнэт. Безумоўна, мала. Але кожны ПК выкарыстоўваецца напоўніцу. Паколькі бібліятэчныя ўстановы займаюцца краязнаўствам, дык вопыт гэтай дзенасці абагульняецца менавіта з дапамогай інтэрнэт-рэсурсаў. У выніку выдаюцца буклеты. Апошні прыклад: выданне пра выхадцаў з вёскі Шчэдрын сур'ёзна пашырана за кошт карпатлівага камп'ютарнага "вышук".

3. Буккросінг і не толькі...

"Пераўтвары ўсё свечы свет у бібліятэку!" — чарговая акцыя нашых бібліятэкараў, у ходзе якой ладзяцца буккросінгавыя мерапрыемствы. Пра іх ужо шмат напісана. Але першымі, наколькі ведаю, на буккросінгавую ідэю натрапілі ў Інтэрнэце бібліятэкары з Гомеля.

4. Расказы мне, Яндэкс

Я — клубны работнік, і мне цікава, як, да прыкладу, ідзе аптымізацыя ў Расіі. Паглядзела. "Спам-павала" шмат цікавага на конт узбуджэння муніцыпальных устаноў культуры. Напэўна, мае сэнс і нам у выніку аптымізацыі сеткі значна павялічыць фінансаванне, штатны расклад, тэхнічныя магчымасці тых сельскіх клубаў ды бібліятэк, што не трапляюць у лік неперспектыўных. І варта выдаткаваць сродкі на пашырэнне парку мабільных устаноў.

5. Віртуальны "метадыст"

Праблем са сцэнарыямі для культурна-масавых мерапрыемстваў быць цяпер не павінна. На дапамогу дасведчанаму спецыялісту прыйшоў камп'ютар-"метадыст". Сцэнарнае "ядро" заўжды можна адшукаць. А далучыць да яго канкрэтны мясцовы матэрыял — звычайная справа для любой творчай асобы... Інакш кажучы, Інтэрнэт нас узбагачае. Ігнараваць яго — праява абыякавасці.

Лілія ВАШКОЎСКАЯ, галоўны спецыяліст аддзела культуры Жлобінскага райвыканкама

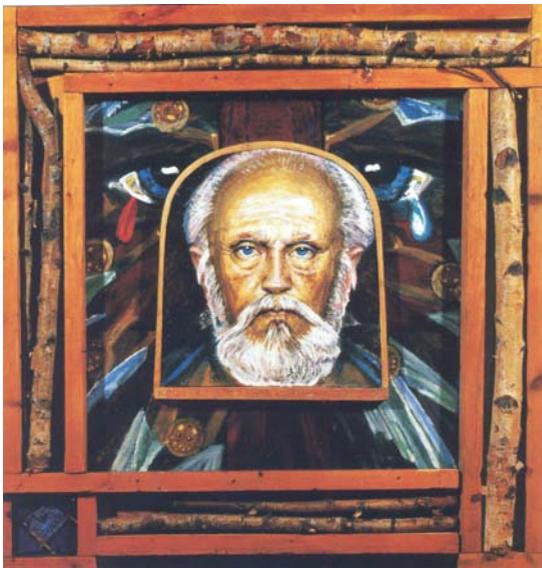
Сучасны работнік культуры, свярджвае Лілія Вашкоўская, без камп'ютара працаваць проста не можа. Штодзённыя "парады" ад яго яна лічыць абавязковай умовай фарміравання творчай асобы і прапапоўвае чытачам свае інтэрнэт-ідэі.

Страта

Уладзімір
СТАЛЬМАШОНАК:

Прэзідэнт Рэспублікі Беларусь Аляксандр Лукашэнка выказаў спачуванні ў сувязі са смерцю народнага мастака Беларусі Уладзіміра СТАЛЬМАШОНКА яго родным і бліжкім.

“З жыцця пайшоў адзін з патрыярхаў беларускага жывапісу, які пакінуў яркі след у сучасным выяўленчым мастацтве. Створаныя ім маштабныя палотны, манументальныя рослісы, мазаікі і вітражы, якія захоўваюць глыбінёй патрыятычных пачуццяў, шырынёй і смеласцю творчай думкі і дасканалай тэхнікай выканання, сталі значным укладам у нацыянальную культуру, — гаворыцца, у прыватнасці, у спачуванні. — Творчасць Уладзіміра Стальмашонка заўсёды будзе выдатнай школай майстэрства для таленавітай моладзі нашай краіны. Светлая памяць пра Уладзіміра Іванавіча Стальмашонка, выдатнага мастака і грамадзяніна, на заўсёды захавецца ў сэрцах беларусаў”.

майстар неардынарны, натхнёны...

У.Стальмашонак.
Аўтапартрэт.
1993 г.

У.Стальмашонак.
“Славутасці Беларусі”.
1993 г.

Яшчэ адны горкія провады, якія адгукнуліся болей у сэрцы. Зусім нядаўна пайшлі ад нас Ніна Шчасная ды Уладзімір Сулкоўскі. І вось, яшчэ адна страта — Уладзімір Іванавіч СТАЛЬМАШОНАК, з якім мы 10 чэрвеня развіталіся назаўсёды... І ўсё, што адбываецца ды будзе адбывацца з яго краінай, мастацтвам, з тымі, каго ён любіў, — зараз усё гэта ўжо без яго, ён завяршыў свой зямны шлях... Але розумам прыняць гэта немагчыма, я не магу падумаць, што ён аддзяліўся ад нас, жывых. Тым больш, мы не толькі ведалі аднаго, але і сяравалі шмат гадоў, пачынаючы з канца 1960-х...

Смерць яго — вялікая страта для нацыянальнай культуры. І не толькі таму, што за паўстагоддзя сваёй творчай работы ён стварыў мноства своеасаблівых арыгінальных твораў станковага і манументальнага жывапісу, але перш за ўсё таму, што ён быў сапраўдным Майстрам, глыбока натхнёным чалавекам.

Уладзімір Іванавіч не быў падобны на пустэльніка, які ў адзіноце працаваў над сваімі творчымі задумкамі — ён заўсёды знаходзіўся ў авангардзе бурнага і напружанага мастацкага жыцця. Вакол яго заўсёды было шмат людзей, асабліва моладзі; ён быў прыроджаным лі-

дарам, што шукаў новыя шляхі ў нацыянальным выяўленчым мастацтве. Шукаў і знаходзіў: яго лепшыя творы, пачынаючы са знакамітага партрэта Якуба Коласа, шматфігурных карцін пра знакамітых беларусаў і заканчваючы жывапіснай галерэяй вобразаў Радзівілаў ды ганаровых грамадзян Мінска, даўно ўвайшлі ў “залаты фонд” нашай выяўленчай культуры.

Так, сярод нас жыві выдатны беларускі талент, сапраўдны патрыёт краіны, чалавек складаны, глыбокі, неардынарны, часам жорсткі ў адносінах да сваіх апанентаў, але бясконца прыцягальны, прывабны. Чамусьці я зараз успомніў наступ-

нае. Калісьці даўно, на пачатку XX стагоддзя, Канстанцін Каровін, з захапленнем глядзячы на Горкага і на Шаляпіна, з горахчым вымавіў: “Дурніца-прырода! Стварыць гэткае, а потым — у яму!”

Цяжка паверыць, што Стальмашонка няма, — бессэнсоўна, несправядліва, няправільна. Але знікаюць майстры — застаецца музыка іхняй непаўторнай мастацкай мовы, іх пластычная інтанацыя, патрабавальны погляд, іхнія вучні, сябры... Застаецца культура... Вечная падзяка Уладзіміру Іванавічу за гэта.

Заслужаны дзеяч мастацтваў
Беларусі Барыс КРЭПАК

Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь глыбока смуткуе з прычыны смерці СТАЛЬМАШОНКА Уладзіміра Іванавіча — народнага мастака Беларусі, Ганаровага грамадзяніна г. Асіповічы, і выказвае спачуванні родным і бліжкім мастака.

Светлая памяць аб Стальмашонку Уладзіміру Іванавічу назаўсёды застанеца ў сэрцах калег і сяброў.

Беларускі саюз мастакоў смуткуе ў сувязі са смерцю СТАЛЬМАШОНКА Уладзіміра Іванавіча, вядомага мастака, члена грамадскага аб’яднання “Беларускі саюз мастакоў”, народнага мастака Беларусі, які ўнёс вялікі ўклад у развіццё і прапаганду беларускага выяўленчага мастацтва. Рада ГА “БСМ” выказвае спачуванне родным і бліжкім у сувязі з напаткаўшым іх вялікім горам.

Адміністрацыя і калектыў Нацыянальнага мастацкага музея Рэспублікі Беларусь выказваюць глыбокія спачуванні родным і бліжкім у сувязі з незаменнай стратай народнага мастака Беларусі Уладзіміра Іванавіча СТАЛЬМАШОНКА.

"Вялікае мастацтва..."

Фонд Нацыянальнай бібліятэкі Беларусі папоўніўся ўнікальным кніжным помнікам XVII стагоддзя — кнігай Казіміра Семяновіча “Вялікае мастацтва артылерыі” на нямецкай мове. Стардрук перададзены ў дар сумесным закрытым акцыянерным таварыствам “БелАВМ”.

Да мінулага года ў сховішчах Беларусі не было ніводнага асобніка выданняў К.Семяновіча XVII ст. Летась фонд Нацыянальнай бібліятэкі Беларусі папоўніўся двума першымі выданнямі трактата “Вялікае мастацтва артылерыі” на лацінскай і французскай мовах 1650 і 1651 гг.

Сёлета, дзякуючы спонсарскай падтрымцы, да калекцыі дадалося трэцяе выданне кнігі “Вялікае мастацтва артылерыі” — на нямецкай мове. Манаграфія знакамітага беларускага даследчыка была надрукавана ў Франкфурце-на-Майне ў

1676 г. у перакладзе Томаса Бэрэна, з уступным словам капітана артылерыі Даніэля Эрліха.

Наш суайчыннік К.Семяновіч лічыцца адным з заснавальнікаў сусветнай ракетнай балістыкі і касманаўтыкі. Яго славуца праца складалася з пяці частак і ўключала вялікую колькасць гравюр, выкананых па эскізах аўтара. Даследаванне было перакладзена на шматлікія еўрапейскія мовы. На працягу стагоддзяў гэты твор з’яўляўся не толькі адной з найважнейшых у Еўропе навуковых прац, але і адным з найбольш запатрабаваных падручнікаў па артылерыі. Нямецкае выданне было значна дапоўнена, у параўнанні з папярэднім, за кошт новых раздзелаў тэксту і вялікай колькасці новых цудоўна выкананых гравюр.

Усе тры першыя выданні кнігі К.Семяновіча “Вялікае мастацтва артылерыі” будуць экспанавацца для шырокай грамадскасці ў Музеі кнігі Нацыянальнай бібліятэкі Беларусі да 21 чэрвеня.

Беларусь і Славакія
Аскара Марыкса

Днямі ў Варшаве адкрылася выстаўка “Аскар Марыкс — класік беларускай сцэнаграфіі”. Гэта сумесны праект Дзяржаўнага музея гісторыі тэатральнай і музычнай культуры Рэспублікі Беларусь і Дзяржаўнага літаратурнага музея Янкі Купалы.

Выстаўка — даніна павагі мастаку, славаку па нацыянальнасці, які стаяў ля вытокаў беларускай сцэнаграфіі, яскравае сведчанне культурнага супрацоўніцтва і заклік да далейшага ўзаемапазнання культур розных краін. Яна працуе да канца чэрвеня.

Дапамогу ў рэалізацыі праекта аказала Пасольства Рэспублікі Беларусь у Рэспубліцы Польшча, Беларускі і Славацкі культурныя цэнтры ў Варшаве.

Аскар Марыкс, нагадаем, нарадзіўся ў Львове, які на той час уваходзіў у склад Аўстра-Венгрыі, бацька яго — славак па паходжанні. Марыкс скончыў пражскі філіял Венскай акадэміі мастацтва па класе архітэктуры і дэкаратыўна-прыкладнага мастацтва. Далейшую адукацыю атрымаў як вольны слухач платных мастацкіх студый Аўстра-Венгрыі, Польшчы і Расіі. У гэты ж перыяд актыўна працаваў у тэатры і прымаў удзел у выстаўках. Таму невыпадкова ініцыятыва — Славац-

кага культурнага цэнтры. Дарэчы, летась выстаўка з вялікім поспехам экспанавалася ў славацкім горадзе Банска Быстрыца.

Абставіны жыцця мастака склаліся такім чынам, што з 1922 года Аскар Пятровіч цалкам прысвяціў сябе працы ў Першым беларускім дзяржаўным тэатры (БДТ-1), дзе разам з Еўсцігнеем Міровічам прымаў самы актыўны ўдзел у стварэнні першага беларускага тэатра, а затым — літаральна ўсіх айчынных тэатраў. З імем Марыкса звязана заснаванне ў Беларусі школы сцэнічнага афармлення.

З 1949 года Аскар Пятровіч займаўся выкладчыцкай дзейнасцю: працаваў у Беларускім тэатральна-мастацкім інстытуце. Дзярацый ж творцы вывучаліся вобразнасцю, глыбокім веданнем эпохі, стылявой своеасаблівасцю, кампазіцыйнай выразнасцю.

Аскар Марыкс — аўтар графічных серыяў “Помнікі дойлідства Беларусі” (1944 — 61 г.), “Беларускае адзенне” (1950-я), “Беларусь старажытная” (1972 — 76 г.), заснаваных на ўласных фальклорна-этнаграфічных і гістарычных даследаваннях.

Алена ЛАБОВІЧ,
вучоны сакратар
Дзяржаўнага музея гісторыі
тэатральнай і музычнай
культуры
Рэспублікі Беларусь

Пра Доўнар-Запольскага

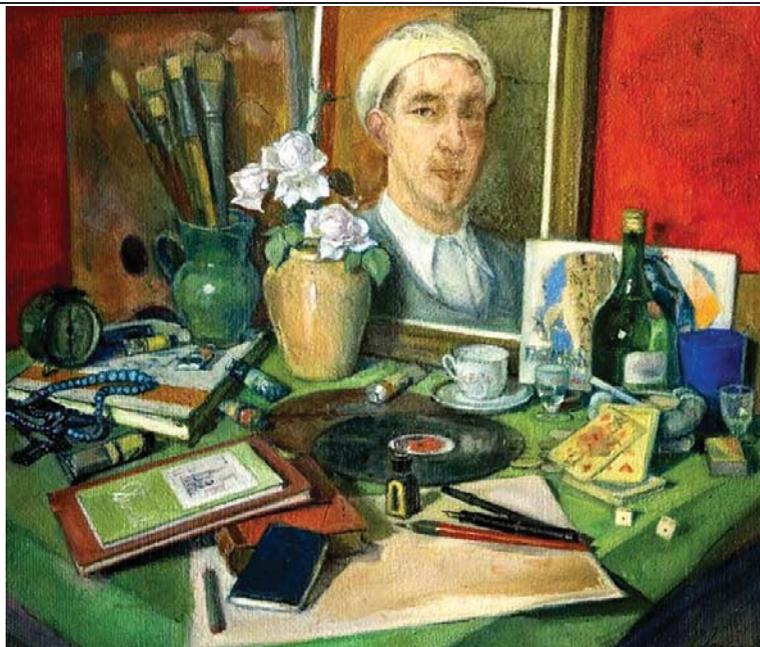
У Цэнтральнай навуковай бібліятэцы імя Якуба Коласа Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі прайшла прэзентацыя выстаўкі “Мітрафан Доўнар-Запольскі — даследчык гісторыі трох народаў”, падрыхтаванай установай супольна з Музеям гісторыі Акадэміі, Інстытутам гісторыі, Гомельскім дзяржаўным універсітэтам імя Францыска Скарыны, Санкт-пецярбургскім філіялам Архіва Расійскай акадэміі навук.

На выстаўцы прадстаўлена каля 100 дакументаў XVIII — XXI стст. з фондаў ЦНБ НАН Беларусі: працы Доўнар-Запольскага, у тым ліку прыжыццёвыя выданні; літаратура пра яго жыццё і дзейнасць, кнігі з асабістага кнігазбору навукоўца з яго аўтографамі ды пачаткамі. Таксама дэманструюцца фотаздымкі і ўспаміны з асабістага архіва вядомага беларускага гісторыка, археографа Мікалая Улашчыка, які дазваляюць “убачыць” легендарнага вучонага пад час яго кароткага знаходжання ў Мінску вачыма маладога на той час яго калегі.

Экспазіцыя адлюстроўвае шматгранную навуковую дзейнасць вядомага беларускага гісторыка, этнографа, фалькларыста і жэаніста Мітрафана Доўнар-Запольскага (1867 — 1934 гг.).

Экспануюцца і копіі дакументаў з іншых, у тым ліку расійскіх ды ўкраінскіх, сховішчаў, што раскрываюць малавядомыя старонкі жыцця і дзейнасці Доўнар-Запольскага. Частка з гэтых дакументаў — прадстаўлена ўпершыню.

(Працяг. Пачатак у № 22, 23 за 2013 г.)
...31 кастрычніка 1907 года адбыўся ўрачысты акт прысуджэння звання мастака тым, хто паспяхова скончыў Акадэмію мастацтваў. Сярод іх быў і Савелій Сорын, аўтар дыпломнай карціны "Нахнёная хвіліна", якую акадэмічны музей тут жа набыў: на палатне адлюстравана італьянская драматычная актрыса Элеанора Дузэ ў час рэпетыцыі. Тэма была падказана Рэпіным, які ў час гастролей актрысы ў Пецярбургу сам рысаваў яе з натуры ў 1891-м.

С.Сорын. Нацюрморт з аўтапартрэтам.

Як полацкі юнак узышоў на Алімп мастацтва

Сябры Сорына па выпуску — жывапісцы Раман Калеснікаў, Аляксандр Кудраўцаў, Сямён Іўкоўскі, скульптар Зінаіда Марына, архітэктары Мікалай Фралоў, Мікалай Грыгор'еў, Сяргей Чарнышоў, Павел Святліцкі, Мікалай Серакоў вялікага следу ў мастацтве не пакінулі. Больш вядомай стала Алена Кісялёва, вучаніца Рэпіна. Яна атрымала званне мастака за карціну "Дзень сёмухі" і першай з "акадэмічных" жанчын дабілася пенсіянерскай камандзіроўкі за мяжу.

Дарэчы, яна была дачкой матэматыка Андрэя Кісялёва, аўтара знакамітага школьнага падручніка, па якім навучалася шмат пакаленняў маладых людзей (я сам вучыўся ў 5-6 класах сярэдняй школы па ягонай "Арыфметыцы"). У 1921 годзе Алена Кісялёва разам з мужам эмігрыравала ў Сербію, дзе і пражыла ўсё жыццё. Памерла ў 1974-м, трохі не дажыўшы да ста гадоў. Якая яна была мастачка, мне сказаць цяжка, бо я бачыў толькі адну ейную работу — даволі цікавы "Партрэт Карнея Чукоўскага".

Пасля Сорына, мабыць, самым вядомым з выпускнікоў 1907 года быў заўзятый прыхільнік "фавізму" Іосіф Школьнік. Ён, як і Сорын, скончыў Адэскую мастацкую школу (праўда, крыху пазней за нашага героя), а пасля Акадэміі вельмі актыўна ўступіў у творчае жыццё: удзельнічаў у стварэнні мастацкага аб'яднання "Союз молодёжи", у 1913-м разам з Паўлам Філонавым аформіў спектакль "Уладзімір Маякоўскі", а з Казімірам Малевічам — п'есу "Перамога над сонцам" В.Хлебнікава і А.Кручонах. Потым прымаў актыўны ўдзел у афармленні рэвалюцыйных святаў, узначальваў Дэкаратыўны інстытут у горадзе на Няве.

Так, выпускнік Акадэміі мастацтваў Савелій Сорын у якасці ўзнагароды за выдатныя поспехі ў мастацтве адправіўся на тры гады ў пенсіянерскую паездку ў Еўропу — для ўдасканалення прафесійнага майстэрства. Яго чакалі Амстэрдам і Парыж. Няшчаснае намерне засталася ў мінулым. Каперадзе — толькі мастацтва, і нічога больш!

Еўропа папраўдзе скарыла Сорына сваім мастацтвам. Знаёмства з новым французскім жывапісам, з творамі класіцыстаў выклікала ў яго бурную рэакцыю. "Змены ўражанняў такія вялікія ды моцныя і так ашаламляюць, што няма ніякай магчымасці ў кароткі тэрмін даць вынік, да якога я імкнуся", — пісаў Сорын з Парыжа ў Пецярбург, у Акадэмію мастацтваў. Яго раннія творы выкананы яшчэ ў рэ-

Злева направа:
І.Масквін,
К.Станіслаўскі
Ф.Шаляпін,
В.Качалаў,
С.Сорын.
На заднім
плане —
партрэт
Г.Паўлавай
пэндзля
С.Сорына.

пінскай жывапіснай манеры, але ён марыць знайсці свой уласны стыль, каб нікога не імітаваць, а звесці ў гарманічнае адзінства класічную традыцыю і навізну сучаснасці. Канешне ж, усё было не так проста, але для рашэння гэтай задачы Сорыну спатрэбілася ўсяго дзесяць гадоў настойлівай і ўпартай працы. "Шлях, роўны подзвігу", — скажа пра Сорына Сяргей Макоўскі.

І гэта сапраўды так. Далей Макоўскі піша: "...Асабліва цяжкім быў гэты подзвіг незалежнасці ў тыя гады — гады бурнага росквіту лозунгаў ды ўсялякіх "смелых памкненняў". Ад іх галава кружылася і ў больш самаўлюбёных. Трэба сказаць, што Сорын ніколі не ап'яняўся гэтым опіумам таленту. Да сваіх работ ён ставіўся з пакорлівай цвярозасцю, нават з нейкай пагардай: як пачне гаварыць пра сябе — усё ў яго "не тое" ды "не так". За гэтай незадаволенасцю сабой угадвалася вялікая гордасць, але ўгадвалася і вялікае пачуццё дасканаласці. Можна не захапляцца Сорыным, можна не любіць яго гладкай

Калі прынцэса Манака прачыналася, яна спачатку глядзела на партрэт пэндзля ўраджэнца Беларусі Сорына і толькі потым — у люстэрка, вызначаючы, як выглядае ў гэтыя ранішнія хвіліны...

алоўкавай манеры і крыху афектаваных партрэтных поз, але не гэта адмовіць яму у гэтым вялікім пачуцці, у імкненні выявіць з найбольшай дакладнасцю маюнак жывой формы, ахвяруючы спрытнасцю аўтарскага "росчырку" ў імя найстражэйшай унутранай дысцыпліны, той самай "дысцыпліны ідэалу", якой славліліся старыя майстры партрэта...".

Менавіта ў Тыфлісе Сорын напісаў, мабыць, адну з лепшых сваіх карцін — партрэт Марыі Эрыставай-Шэрвашыдзэ-Чачба, па мянушцы "Князьёна Мэры".

Мастак не ўстаяў перад ейнай красой і на ўсе часы ўвасобіў Марыю Пракопаўну ў пагрудным партрэце: ледзь прыпаднятае брыво і горды выраз твару, эlegantна накінутая на левае плячо хусцінка... Надзвычайная прыгажосць гэтай жанчыны стала легендай у арыстакратычным асяродку, а таксама сярод паэтаў ды мастакоў. Невыпадкава нейкі час яна лічылася музай выдатнага грузінскага паэта Галакціёна Табідзэ, які прысвяціў ёй верш "Мэры".

Яе бацька, генерал-маёр, князь Пракоп Шэрвашыдзэ (загінуў у гады Грамадзянскай вайны), з'яўляўся членам Дзяржаўнай думы Расійскай імперыі. Таму Мэры з сястрой Тамарай, таксама прыгажуняй, яшчэ ў дзяцінстве пераехала з роднага Батумі ў Пецярбург. Дзякуючы свайму выгляду і арыстакратычным манерам Мэры стала фрэілінай імператрыцы Аляксандры Фёдараўны. Пры двары дзяўчынай усё зачароўваліся. Аднойчы

сказаў: "Грэх, князьёна, быць такой прыгожай!.."

Гэта так! Не выпадкова ейныя партрэты неаднойчы друкаваў папулярны элітны часопіс "Столица и усадьба". Я бачыў шматлікія фатаграфіі Мэры, пачынаючы з дзіцячых гадоў і заканчваючы апошнімі гадамі жыцця, і павінен сказаць, што яна ва ўсіх узростах выглядае бліскуча, асабліва на здымку 1911-га: у шыкоўным капелюшы з пёрамі і аўтографам "Mary". Гэтую жанчыну, сапраўды, любілі ўсе, але, як ні дзіўна, у ейным жыцці не было заўважана ніводнай забытанай любоўнай гісторыі, нейкага скандалу ці плёткі. Яна любіла толькі аднаго — мужа, бравяга ўлана Георгія (Гігошу) Эрыстава, прапраўнука грузінскага цара Іраклія II. Яны пабраліся шлюбам у 1919-м у Батумі, а потым апынуліся, як і тысячы эмігрантаў, у Канстанцінопалі, дзе праз паўтара года Мэры, нават там, у няшчасным "белым мурашні-

ку", стала пераможцай конкурсу прыгажосці!

Потым быў Парыж, работа ў якасці лепшай мадэлі ў Како Шанэль, гібель мужа ў 1947-м... Праўда, Мэры была не проста манекеншчыцай: лічылася за гонар запрасіць яе на званы вечар, вернісаж рускага мастацтва, літаратурны сход ці асвячэнне рускай гімназіі. Яе ведаў увесь Парыж, і ўсе мужчыны здымалі перад ёй капелюшы. Адзін паклоннік (праўда, ужо пазней) нават падарыў Марыі Пракопаўне 50 тысяч долараў, але яна засталася абыякавай, бо была занадта гордая, каб прымаць нейкія "міласціны".

Дарэчы, Мэры ўпершыню выйшла на подыум у строгіх і адначасова шыкоўных каралях з перлін на шыі. І сёння нітка жэмчугу на шыі жанчыны з'яўляецца прыкметай высокага эстэтычнага густу. У 60-я гады Мэры добраахвотна пасяляецца ў багатым доме састарэлых — у трох пакоях з пышной мэбляроўкай. Так і пражыла яна сваё жыццё — з пачуццём уласнай годнасці, з горда ўзнятай галавой — і памерла ў 1986-м ва ўзросце далёка за дзевяноста. Так і ляжаць яны сёння побач — Георгій Эрыстаў і Марыя Эрыстава-Шэрвашыдзэ, пахаваныя на могілках Сен-Жанеўеў-дэ-Буа, што пад Парыжам...

Праз гады партрэт князьёны Мэры пэндзля Сорына апынуўся ў спальні прынцэсы Манака — Грэйс Патрышы Келлі. Так-так, гэта тая самая Келлі, былая кінаактрыса, удавальніца "Оскара", якая раней здымалася ў Альфрэда Хічкока і Джона Форда, жонка князя Манака — Рэнье III. На жаль, яна трагічна загінула ў аўтамабільнай катастрофе ў верасні 1982 года. Дык вось, калі прынцэса прачыналася, яна спачатку глядзела на партрэт і толькі потым — у люстэрка, і тым самым вызначала, ці хораша яна выглядае ў гэтыя ранішнія хвіліны...

(Працяг будзе.)
Барыс КРЭПАК

ШТОТЫДНОВАЯ ГРАМАДСКА-АСВЕТНИЦКАЯ ГАЗЕТА
Выдаецца з кастрычніка 1991 года
Заснавальнік — Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь

Галоўны рэдактар — Сяргей Сяргеевіч ТРАФІЛАЎ
Рэдакцыйная калегія: Лілія АНАНІЧ, Уладзімір АРЛОЎ, Міхаіл БАРАЗНА, Уладзімір ГІЛЕП, Ірына ДРЫГА, Аляксей ДУДАРАЎ, Кацярына ДУЛАВА, Валянцін ЕЛІЗАР'ЕЎ, Міхаіл КАЗІНЕЦ, Віктар КУРАШ, Барыс СВЯТЛОЎ, Святлана СУХАВЕЙ, Міхаіл ФІНБЕРГ, Леанід ШЧАМЯЛЁЎ, Уладзімір ШЧАСНЫ.

Рэдакцыя: Марына САМОНЧАНКА (адказны сакратар).
Рэдактары аддзелаў: Дар'я АМЯЛЬКОВІЧ, Канстанцін АНТАНОВІЧ, Надзея БУНЦЭВІЧ, Таццяна КОМАНОВА, Барыс КРЭПАК, Яўген РАГІН, Ілья СВІРЫН.
Спецкарэспандэнты: Пётр ВАСІЛЕЎСКІ, Надзея ПЯКАРСКАЯ.
Загадчык аддзела фоталістаграфіі — Юрый ІВАНОВ.
Карэктар — Інга ЗЕЛЬГІС.
Мастацкі рэдактар — Наталля ОВАД.

Адрас рэдакцыі: 220013, Мінск, пр. Незалежнасці, 77.
Пакоі 16-28, 94-98, чацвёрты паверх.
Тэлефоны: (017) 290 22 50, (017) 286 07 97, (017) 334 57 23
Тэлефон/факс: (017) 334 57 41
Рэкламны аддзел: тэл. (017) 334 57 41

www.kimpress.by
E-mail: kultura@tut.by

Аўтарскія рукапісы не рэцэнзуюцца і не вяртаюцца.
Аўтары допісаў у рэдакцыю паведамляюць сваё прозвішча, поўнае імя і імя па бацьку, пашпартныя звесткі (нумар пашпарта, дату выдання, кім выдадзены пашпарт, асабісты нумар), асноўнае месца працы, зваротны адрас.
Меркаванні аўтара могуць не адпавядаць пункту гледжання рэдакцыі.
Аўтары нясуць адказнасць за дакладнасць матэрыялаў.
*Матэрыял на правах рэкламы.

"Культура", 2013.
Індэксы 63875, 638752
Наклад 7 126
14.06.2013 у 18.30
Замова 2508
Дзяржаўнае прадпрыемства "Выдавецтва "Беларускі Дом друку".
ЛП № 02330/0494179 ад 03.04.2009.
пр. Незалежнасці, 79, 220013, Мінск.

Выдавец — Рэдакцыйна-выдавецкая ўстанова "Культура і мастацтва"
Ліцэнзія на выдавецкую дзейнасць
ЛВ №02330/0003879 ад 17 красавіка 2009 г.

220013, Мінск, пр. Незалежнасці, 77.
Тэл.: (017) 290 22 50 (прыёмная).
Бухгалтэрыя: тэл.: (017) 334 57 35

QR-код:

МУЗЕЙ

НАЦЫЯНАЛЬНЫ МАСТАЦКІ МУЗЕЙ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

г. Мінск, вул. Леніна, 20. Тэл.: 327 45 62.

- Экспазіцыі:
■ Мастацтва Беларусі XII — XVIII стст.
■ Мастацтва Беларусі XIX — пач. XX стст.
■ Мастацтва Беларусі XX — пач. XXI стст.
■ Мастацтва Расіі XVIII — пач. XX стст.
■ Мастацтва краін Заходняй і Цэнтральнай Еўропы XVI — XX стст.
Выстаўкі:
■ Стасіс Красаўскас (1929 — 1977 гг.) (графічныя творы мастака Літвы).
■ "Партрэты ўладароў і магнатаў Вялікага Княства Літоўскага" (з музеяў Львова і Луцка).
■ "Слуцкія паясы" (са збору Львоўскага музея).
■ Выстаўка А.Шылава.
■ Выстаўка Д.Раманюка "Беларусь сніваюка".

Філіялы Нацыянальнага мастацкага музея Рэспублікі Беларусь:

МУЗЕЙ "ДОМ ВАНЬКОВІЧАЎ. КУЛЬТУРА І МАСТАЦТВА ПЕРШАЙ ПАЛОВЫ XIX СТ."

г. Мінск, вул. Інтэрнацыянальная, 33а. Тэл.: 327 88 78.

- Пастаянныя экспазіцыі: "Парадныя залы", "Жыццё і творчасць Валенція Ваньковіча", "Сядзібны партрэт XVII — сяр. XIX стст.".
■ Выстаўка адной карціны Адама Шэмеша "Партрэт Людвіка Кандратовіча (Уладзіслава Сыракомлі). 1854" (са збору Літоўскага мастацкага музея).
■ "Аўтапартрэт" Валенція Ваньковіча.

МУЗЕЙ БЕЛАРУСКАГА НАРОДНАГА МАСТАЦТВА Ё В. РАЎБІЧЫ

Спарткомплекс "Раўбічы", Мінскі раён. Тэл.: 507 44 68.

- Пастаянная экспазіцыя.
■ Выстаўка В.Паўленка "Той абрус, што мама вязала".

МУЗЕЙ В.К. БЯЛЫНЦАГА-БІРУЛІ Ё Г. МАГІЛЁВЕ

г. Магілёў, вул. Ленінская, 37. Тэл.: (8-0222) 22 48 87.

- Экспазіцыя "Культура 1-й пал. XIX ст.".
■ "Водбліскі ваеннай славы".
■ "Мастацтва ў гарадской культуры XIX — пач. XX стст.".
■ "Вайна 1812 г. у гісторыі Мінска".

МУЗЕЙ

НАЦЫЯНАЛЬНЫ ГІСТАРЫЧНЫ МУЗЕЙ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

г. Мінск, вул. К.Маркса, 12. Тэл.: 327 43 22.

- Экспазіцыі:
■ "Старажытная Беларусь".
■ "Беларусь XVI — XVIII стст. у партрэтах і геральдыцы".

- "Камунальная кватэра" (з фондаў музея).
■ "Гістарычная мазаіка" (выстаўка васковых фігур).
■ "Скарбы Беларусі".
Дом-музей Із'езда РСДРП г. Мінск, пр-т Незалежнасці, 31а. Тэл.: 290 68 47.
■ Выстаўка "Лялькі з куклярка" (прымеркавана да Дня абароны дзяцей).

ЗАМКАВЫ КОМПЛЕКС "МІР"

г.п. Мір, Карэліцкі раён, Гродзенская вобласць. Тэл.: (8-01596) 2 82 91, (8-01596) 2 82 70.

- Пастаянная экспазіцыя.
Выстаўкі:
■ "Мір стары — Мір новы" (фотавыстаўка).
■ "Фарфоравая феерія".
■ "Вялікае мастацтва рукамі маленькіх людзей".

НАЦЫЯНАЛЬНЫ ГІСТОРЫКА-КУЛЬТУРНЫ МУЗЕЙ-ЗАПАВЕДНІК "НЯСВІЖ"

г. Нясвіж, вул. Ленінская, 19. Тэл.: (8-01770) 5 51 81, 5 31 96, 2 06 02

- Экспазіцыя ў нясвіжскай Ратушы "Гарадское самакіраванне Нясвіжа XVIII — 1-й паловы XIX стст.".
■ Выстаўка аўтарскіх лялек Алены Ражко (Палацавы ансамбль, Малая выставачная зала).

ДЗЯРЖАЎНЫ ЛІТАРАТУРНА-МЕМАРЫЯЛЬНЫ МУЗЕЙ ЯКУБА КОЛАСА

г. Мінск, вул. Акадэмічная, 5. Тэл.: 294 91 96.

- Экспазіцыі:
■ "Якуб Колас. Жыццё і творчасць".
Выстаўкі:
■ Інтэрактыўная гульня "Таямніцы дома Песняра" для ўсіх катэгорый наведвальнікаў.
■ Тэатралізаваныя

экскурсіі па казках, апрацаваных Якубам Коласам для школьнікаў малодшага ўзросту.
■ Выстаўка "Чалавек з крылатай фантазіяй", прысвечаная 130-годдзю з дня нараджэння Янкі Маўра (з фондаў музея і асабістага архіва нашчадкаў пісьменніка).
■ Выстаўка "Якуб Колас і дзеці", прысвечаная Міжнароднаму дню абароны дзяцей.

ДЗЯРЖАЎНЫ ЛІТАРАТУРНЫ МУЗЕЙ ЯНКІ КУПАЛЫ

г. Мінск, вул. Янкі Купалы, 4. Тэл.: 327 78 66.

- Пастаянная экспазіцыя "Шляхі" з праглядам ролика ў 3D-фармаце.
■ Выстаўка "Славацкія сустрэчы Янкі Купалы".
■ Цыкл музейна-педагагічных заняткаў з элементамі тэатралізацыі

ГОМЕЛЬСКІ ПАЛАЦАВА-ПАРКАВЫ АНСАМБЛЬ

г. Гомель, пл. Леніна, 4. Тэл.: (8-0232) 74 19 11.

- Цэнтральная частка палаца
Выстаўкі:
■ Міжнародная выстаўка мастацкіх галаграм "Галаграфія-2013. Гомель".
■ Арт-праект "Zabor" (агароджа цэнтральнага парку).
■ Міжнародная выстаўка дзіцячай творчасці "Лідзіц".
■ Выстаўка, прысвечаная гісторыі стварэння Гомельскага палаца, "Спасцігаючы палацавыя таямніцы".
■ "Вясновы баль — чароўнае імгненне!.." (з фондаў Нацыянальнага гістарычнага музея РБ і музея Гомельскага палацава-паркавага ансамбля).

- (археалагічная экспазіцыя).
Вежа палаца
Экспазіцыя:
■ "Уладальнікі Гомельскага маёнтка Румянцавы і Паскевічы".
Выстаўкі:
■ "Конны партрэт генерал-фельдмаршала І.Ф. Паскевіча (1874 г.)" (выстаўка адной карціны з калекцыі Д.Асташонка).
■ "Радкі, імёны, лёсы" (выстаўка літаратуры к. XIX — пач. XX стст. з кніжнага збору князёў Паскевічаў).
■ "Класікі беларускага мастацтва" (выставачна-адукацыйны праект).
Паўночнае крыло палаца
Экспазіцыя:
■ "Свет звыроў Гомельшчыны".
Выстаўкі:
■ Куток жывых экзатычных рэптылій.

- Фотаапараты і фотатэхніка XX ст. (каля 100 адзінак).

ГРОДЗЕНСКІ ДЗЯРЖАЎНЫ МУЗЕЙ ГІСТОРЫІ РЭЛІГІІ

г. Гродна, вул. Замкавая, 16. Тэл.: (8-0152) 74 25 13.

- Экспазіцыі:
■ "Рэлігія і культура ў Беларусі" (ад старажытных часоў да XXI ст. — архаічныя вераванні, хрысціянскія канфесіі, іслам, іудаізм).
■ "Эпоха. Час. Будынак" (гісторыя палаца, у якім размешчаны музей, сямейныя традыцыі і каштоўнасці XIX — пач. XX стст.).
Выстаўка:
■ Выстаўка "Фарбы велікоднай радасці".
■ Выстаўка творчых работ гродзенскіх мастакоў "Для чаго патрэбны коткі?.. Коткі патрэбны для дабрыві".

ГОМЕЛЬСКІ АБЛАСНЫ МУЗЕЙ ВАЕННАЙ СЛАВЫ

г. Гомель, вул. Пушкіна, 5. Тэл.: (8-0232) 77 60 60.

- Пастаянная ваенна-гістарычная экспазіцыя.
■ Выстаўка тэхнікі на адкрытай пляцоўцы.
■ Выстаўка "Імя ім — Герой".
■ На тэрыторыі музея працуе пнеўматычны цір.
■ "Музей крыміналістыкі".

ЛІДСКІ ГІСТОРЫКА-МАСТАЦКІ МУЗЕЙ

г. Ліда, вул. Лерамогі, 37а. Тэл.: (8-0154) 53 22 44.

- Пастаянная экспазіцыя "Прырода Лідчыны".
Выстаўкі:
■ "Вядзём пачатак свой ад Гедыміна...".
■ "Прадметы побыту к. XIX — пач. XX стст.".
■ Выстаўка адной карціны "Партызаны".
■ "Прывітанне, ранейшая Ліда!".
■ "Музейна-вобразная зала "Хрушчоўка-60".
■ Турыстычна-пазнаваўная праграма "Праз вякі, праз стагоддзі" ў Лідскім замку.

ГАЛЕРЭІ ПАЛАЦ МАСТАЦТВА

г. Мінск, вул. Казлова, 3. Тэл./факс.: 290 60 10.

- Выстаўкі:
■ Мастацкая выстаўка "Праект".
■ Персанальная выстаўка Зоі Луцэвіч.

МАСТАЦКАЯ ГАЛЕРЭЯ "УНІВЕРСІТЭТ КУЛЬТУРЫ"

г. Мінск, Кастрычніцкая плошча, 1. Тэл.: 327 26 12.

- Выстаўка работ скульптараў, графікаў, фотамайстроў, а таксама твораў дзяцей з абмежаванымі магчымасцямі "Не такія".

ПАСПЯШАЙЦЕСЯ НА ПОШТУ!
НАГАДВАЕМ! ПРАЦЯГВАЕЦЦА ПАДПІСКА НА ГАЗЕТУ "КУЛЬТУРА" НА II ПАЎГОДДЗЕ 2013 г.
Падпісныя індэксы: індывідуальная падпіска — 63875, ведамасная падпіска — 638752.

"Дзядзька Янка, добры дзень!" для дзяцей малодшага школьнага ўзросту і сямейнага наведвальніка.
■ Інтэрактыўная гульня "У пошуках папарац-кветкі" для ўсіх катэгорый наведвальнікаў.

БЕЛАРУСКІ ДЗЯРЖАЎНЫ МУЗЕЙ ГІСТОРЫІ ВЯЛІКАЙ АЙЧЫННАЙ ВАЙНЫ

г. Мінск, пр-т Незалежнасці, 25а. Тэл.: 226 03 98.

- Выстаўкі:
■ "Партызанскі лагер".
■ "Айчыне служым!".
■ "Культура не ведае правінцы: Вілейшчына".

Старажытнаруская дружынная культура ў археалагічных артэфактах "З кап'я ўскормлення".
Экспазіцыі:
■ "Культавыя прадметы" ("Дамавая царква", паўночны рызаліт палаца).
■ "Загадкавыя фантазіі мора" (грот палаца).
■ Экспазіцыя, прысвечаная дзяржаўнаму дзеячу СССР А.Грамыку.

МУЗЕЙ ГІСТОРЫІ ГОРАДА ГОМЕЛЯ

г. Гомель, вул. Пушкіна, 32. Тэл.: (8-0232) 74-28-23.

- Экспазіцыі:
■ Інтэр'еры гарадскога асабняк к. XIX — пач. XX стст.
■ Прагулкі па старым Гомелі.
■ Гісторыя Гомеля ад старажытнасці да пачатку XX ст.
Выстаўкі:

Зімовы сад
Свет субтрапічных раслін і жывёл.

МУЗЕЙ ГІСТОРЫІ ГОРАДА ГОМЕЛЯ

г. Гомель, вул. Пушкіна, 32. Тэл.: (8-0232) 74-28-23.

- Экспазіцыі:
■ Інтэр'еры гарадскога асабняк к. XIX — пач. XX стст.
■ Прагулкі па старым Гомелі.
■ Гісторыя Гомеля ад старажытнасці да пачатку XX ст.
Выстаўкі:

ТЭАТР

НАЦЫЯНАЛЬНЫ АКАДЭМІЧНЫ ВЯЛІКІ ТЭАТР ОПЕРЫ І БАЛЭТА РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

г. Мінск, пл. Парыжскай камуны, 1. Тэл./факс.: 334 11 56.

- 16 — "Зала чакання" А.Хадоскі.
■ 17 — "Цудоўных песень гук" (Камерная зала імя Л.Александровскай)
■ 18 — "Яўгеній Анегін" П. Чайкоўскага.
■ 19 — "Анюта" В.Гаўрыліна.
■ 20 — "Князь Ігар" А.Барадзіна.
■ 21 — Вечар рамансаў. Вечары Вялікага тэатра ў замку. Радзівілаў:
■ 21 — "Летнім вечарам..." (канцэрт вядучых салістаў оперы з удзелам струннага квінтэта "Серенада").
■ 21 — "Лебядзінае возера" П.Чайкоўскага.
■ 22 — Канцэрт з твораў беларускіх кампазітараў XIX стагоддзя.

НАЦЫЯНАЛЬНЫ АКАДЭМІЧНЫ ТЭАТР ІМЯ ЯНКІ КУПАЛЫ

г. Мінск, вул. Энгельса, 7. Тэл./факс.: 227 60 81.

- 16 — "Офіс" І.Лаўзунд.
■ 18, 19 — "Паўлінка" Я.Купалы.
■ 20 — "Вячэра з прыдуркам" Ф.Вэбэра. На Малой сцэне. Канцэртнай залы "Мінск"
■ 17 — "Самотны захад" М.МакДонаха.
■ 21 — "Арабская ноч" Р.Шымельфеніга.

ЗАСЛУЖАНЫ КАЛЕКТЫЎ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ "РЭСПУБЛІКАНСКІ ТЭАТР БЕЛАРУСКАЙ ДРАМАТУРГІІ"

г. Мінск, вул. Крапоткіна, 44. Тэл./факс.: 334 60 08.

- 17 — Канцэрт для сяброў (Алесь Камоцкі).

■ 19 — "Нью! Хэпі, Валентайн!" В.Скварцовай.

- 20 — "Раскіданае гняздо" Я.Купалы.
■ 21 — "Адамавы жарты" С.Навуменка.
■ 22 — "Французская спёка" (тэатральныя замалёўкі).

БЕЛАРУСКІ ДЗЯРЖАЎНЫ АКАДЭМІЧНЫ МУЗЫЧНЫ ТЭАТР

г. Мінск, вул. Мяснікова, 44. Тэл.: 200 81 26.

- 16 — "Цудоўны свет аперэты" (канцэрт).
■ 18 — "Шклянка вады" У.Кандрусевіча.
■ 19 — "Блакiтная камя" К.Брэйтбурга.
■ 20 — "Мiстар Ікс" І.Кальмана.

БЕЛАРУСКІ ТЭАТР "ЛЯЛЬКА"

г. Віцебск, вул. Пушкіна, 2. Тэл.: (8-0212) 36 32 50.

- 17 — "Ваня і сястры тры" Ю.Пахомова.